אשיחה נחקין

שיחות מפי

הרב **אורן נזרית** שליט"א



פרשת
תולדות

אשיחה בחקיך

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיך (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת תולדות

תוכן העניינים

"וַיַּעְתֵּר יִצְחָק לַה'" ..... ג
'חֲתִירָה' - מַאי מַשְׁמַע? ..... ג
חֲתִירָתוֹ שֶׁל מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה ..... ד
"אֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם!" ..... ד
פִּשְׁפֵּשׁ קָטָן - הַיּוֹצֵא לְמֵישָׁרִים גְּדוֹלִים ..... ו
"רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה" ..... ו
'וְאֶתְחַנַּן אֶל ה'' - מַדּוּעַ מֹשֶׁה לֹא חָתַר חֲתִירָה? ..... ז
"וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו" ..... ח
גְּדוֹלָה הִיא הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! ..... ט
תְּפִלָּתוֹ שֶׁל הַ'חָזוֹן אִישׁ' ..... י
הַמַּאֲרָע שֶׁהִסְעִיר אֶת הָרַב אַבְרָמְסְקִי ..... י
תְּפִלָּה עַל אֲחֵרִים - לְלֹא הֲפוּגָה וְהֶסַּח הַדַּעַת ..... י
תְּפִלָּה - בְּמָקוֹם בְּקוּר אֲצָל רוֹפֵא ..... יא
תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים - תְּפִלָּה שְׁלֵמָה ..... יא
תְּפִלָּה בְּכַוָּנַת הַלֵּב ..... יב
אֶחָד הַצּוֹעֵק וְאֶחָד הַלּוֹחֵשׁ - וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוְּנוּ... ..... יג
תְּפִלָּה בְּלֹא כַּוָּנָה - מִנְחָה לְעָשָׂו! ..... יג
"וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ" ..... יג
מַעֲלַת תְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ עִמָּהּ דִּמְעָה ..... יד
דִּמְעַת הָאֵם - כֹּחַ הַמַּצְמִיחַ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל! ..... טו
דִּמְעוֹתֶיהָ שֶׁל אֵם הַ'חַפֵּץ חַיִּים' ..... טו
תְּפִלָּה בִּדְמָעוֹת - מְבַטֶּלֶת גְּזֵרוֹת ..... טז
תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מַהֲרִי"ל דִּיסְקִין ..... יז
דִּמְעוֹתָיו שֶׁל סִידְנָא 'בַּבָּא סָאלִי' ..... יז
לְהַגִּיעַ לַהֲבָנַת הַסֻּגְיָא - עַל יְדֵי דְּמָעוֹת ..... יז
"תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף" ..... יח
הַתְּפִלָּה שֶׁלְּאַחַר סְטִירַת הַלֶּחִי... ..... יט
רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! רַק לֹא בֵּית יְתוֹמִים! ..... יט
סוֹדוֹ הַמְקֻצוֹעִי שֶׁל הָרוֹפֵא הַדָּגוּל ..... כ
הַסַּבָּא בָּכָה, וְהַנֶּכֶד הָאוֹהֵב שָׁב... ..... כא
מַה בֵּין עֲקֵרוּת לַעֲקָרוּת ..... כב
תְּפִלָּה שֶׁהִצְמִיחָה אִילָן שֶׁל אַדִּירֵי תּוֹרָה ..... כג
תְּפִלָּתָהּ שֶׁל נַעֲרָה - שֶׁלֹּא שָׁבָה רֵיקָם... ..... כג
תְּפִלַּת הַחוֹלֶה... עַל פְּאוֹתָיו ..... כד

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וביו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שִׂיחָה לְפָרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה

בְּסִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, הַפָּרָשָׁה שֶׁלָּנוּ, פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת, פּוֹתַחַת בְּכֹחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה (בְּרֵאשִׁית כה, כא): "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ". יִצְחָק אָבִינוּ מַפְצִיר בִּתְפִלָּה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִזְכוֹת בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא מִרִבְקָה אִשְׁתּוֹ, הוּא בּוֹקֵעַ רְקִיעִים בִּרְצוֹתוֹ לְהַמְשִׁיךְ אֶת שׁוֹשֶׁלֶת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים - דַּוְקָא מִמְּעֵי אוֹתָהּ צַדֶּקֶת, שֶׁעַל אַף שֶׁנִּתְגַּדְּלָה בְּסְבִיבַת רְשָׁעִים, הִשְׂכִּילָה לִשְׁמֹר עַל מִדּוֹתֶיהָ וְהַנְהָגָתָהּ בְּקֶרֶשׁ וְטָהֳרָה, וְאָכֵן מִשָּׁמַיִם נַעֲנִים לִתְפִלָּתוֹ, וַה' יִתְבָּרַךְ מַעֲנִיק לְרִבְקָה הֵרָיוֹן.

"וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה'"

הָאַדְמוֹ"ר מִסְּלוֹנִים, רַבִּי שָׁלוֹם נֹחַ בְּרוֹזוֹבְסְקִי זַצַ"ל, עוֹמֵד בְּסִפְרוֹ 'נְתִיבוֹת שָׁלוֹם', עַל הַלָּשׁוֹן הַמְיֻחֶדֶת הַמּוֹפִיעָה בִּפְסוּקֵנוּ, 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה'', פֵּרֵשׁ רַשַׁ"י: **הִרְבָּה וְהִפְצִיר בִּתְפִלָּה.** וְהִנֵּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל תקט"ו תְּפִלּוֹת כְּדֵי לְהָכָנֵס לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת, הִרְבָּה וְהִפְצִיר כָּל כָּךְ בִּתְפִלָּה, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא נֶאֱמַר בּוֹ 'וַיֶּעְתַּר, אֶלָּא 'וָאֶתְחַנַּן', וְצָרִיךְ בֵּאוּר, מַדּוּעַ נִתְיַחֲדָה לָשׁוֹן זוֹ דַּוְקָא כָּאן.

וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תּוֹלְדוֹת דַּף קלז, א) דָּרְשׁוּ 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק', כְּמוֹ 'וַיֶּחְתַּר', בְּחִלּוּף אוֹתִיּוֹת הַגָּרוֹן ע' וְח', דְּהַיְנוּ שֶׁיִּצְחָק חָתַר חֲתִירָה לְקַבָּלַת תְּפִלָּתוֹ, וּמֵאִידָךְ גִּיסָא - 'וַיֵּעָתֶר לוֹ ה'', גַּם כֵּן כְּמוֹ 'וַיֵּחָתֶר', שֶׁאַף נֶעְשְׂתָה חֲתִירָה מִצַּד הַבּוֹרֵא, וּבְכָךְ נִתְמַלְּאָה בַּקָּשָׁתוֹ: "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק דְּצָלֵי צְלוֹתֵיהּ וַחֲתָר חֲתִירָה לְעֵילָא לְגַבֵּי מַזָּלָא עַל בְּנִין... אַל תִּקְרֵי 'וַיֵּעָתֶר לוֹ' אֶלָּא 'וַיֵּחָתֶר לוֹ', חֲתִירָה חֲתָר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקַבֵּיל לֵיהּ וּכְדֵין 'וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ'".

וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה אִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר פס"ג): "וַיֶּעְתֶּר לוֹ ה', רַבִּי לֵוִי אָמַר מָשָׁל לְבֶן מְלָכִים שֶׁהָיָה חוֹתֵר עַל אָבִיו לִטֹּל לִיטְרָא שֶׁל זָהָב וְהָיָה זֶה חוֹתֵר מִבַּפְנִים וְזֶה חוֹתֵר מִבַּחוּץ, שֶׁכֵּן בְּעַרְבִיָּא קוֹרִין לַחֲתִירָתָא עַתִּירְתָּא". יִצְחָק אָבִינוּ מִתְפַּלֵּל מִלְמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַיֵּעַ לוֹ מִלְמַעְלָה.

'חֲתִירָה' - מַאי מַשְׁמַע?

כַּמּוּבָן מִי אֲנַחְנוּ שֶׁנִּתְיַמֵּר לָבוֹא בְּסוֹד ה', וּלְהָבִין בְּשִׂכְלֵנוּ הַדַּל אֶת הַמֻּשָּׂג הֶעָמֹק הַלָּזֶה, 'חֲתִירָה חָתַר לוֹ' כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, אוּלָם רָאוּי מְעַט לְפַשֵּׁט אֶת הַדְּבָרִים כְּפִי קָט שִׂכְלֵנוּ, מַהִי מַהוּתָהּ וּמַשְׁמָעוּתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ 'חֲתִירָה'?

בֵּאוּר הַדְּבָרִים כָּךְ הוּא, בְּאֹפֶן עֶקְרוֹנִי כָּל תְּפִלָּה הַמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד דֵּינָהּ לְהִתְקַבֵּל, וְכִלְשׁוֹן חֲתִימַת בִּרְכַת 'שְׁמַע קוֹלֵנוּ' שֶׁבִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה - 'כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה', וְיָדוּעַ מְצַדִּיקִים שֶׁאַפִלּוּ אֲנָחָה שֶׁל יְהוּדִי אֵינָהּ הוֹלֶכֶת לְאִבּוּד, בְּרָם בְּסִבַּת הָעַוּוֹנוֹת וְהַפְּגָמִים, נוֹצֶרֶת מְחִצָּה הַמַּבְדִּילָה בֵּין הַיְהוּדִי לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּמְחִצָּה זוֹ מוֹנַעַת מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. יֵשׁ מָסַכִּים שֶׁאֶפְשָׁר לִקְרֹעַ, אֲבָל יֵשׁ פְּגָמִים שֶׁיּוֹצְרִים מְחִצָּה שֶׁל בַּרְזֶל, **דְּהַיְנוּ כֹּחַ עָצוּם שֶׁל דִּין שֶׁהוּא בִּלְתִּי נִתָּן לְהַבְקָעָה**, וּבְמַצָּב שֶׁכָּזֶה, מַה יַּעֲשֶׂה הַבּוֹרֵא 'לְבִלְתִּי יַדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח'? כֵּיצַד אֵיפוֹא יַאֲפְשֵׁר לַיְּהוּדִי לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בִּתְפִלָּה לַמְרוֹת הַמְּחִצּוֹת?

הַתְּשׁוּבָה טְמוּנָה בַּמֻּשָּׂג שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ כָּאן, 'חֲתִירָה', הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֹב טוּבוֹ נָתַן כֹּחַ בַּיְּהוּדִי לְהִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה, בְּאֹפֶן שֶׁתְּפִלָּתוֹ תַּעֲבֹר בַּ'חֲתִירָה' **מִתַּחַת לְאוֹתָהּ מְחִצָּה שֶׁל**

בַּרְזֶל, דְּהַיְנוּ בְּלֹא יְדִיעַת מִדַּת הַדִּין, וְתַגִּיעַ לְכִסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁלֹּא בַּדֶּרֶךְ הַמְקֻבָּלֶת.

חֲתִירָתוֹ שֶׁל מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה

וּבְחִינָה זוֹ שֶׁל חֲתִירָה מָצִינוּ בִּמְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אֲשֶׁר בִּימֵי מַלְכוּתוֹ מִלֵּא אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּכָל הַתּוֹעֵבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, גִּלּוּי עֲרָיוֹת שְׁפִיכוּת דָּמִים וַעֲבוֹדָה זָרָה, וְכַאֲשֶׁר הֻגְדְּשָׁה הַסְּאָה, כְּתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ לג, י): ״וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל מְנַשֶּׁה וְאֶל עַמּוֹ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ: וַיָּבֵא ה׳ עֲלֵיהֶם אֶת שָׂרֵי הַצָּבָא אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים וַיַּאַסְרֻהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה: וּכְהָצֵר לוֹ חִלָּה אֶת פְּנֵי ה׳ אֱלֹהָיו וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו: וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי ה׳ הוּא הָאֱלֹהִים״.

וּבַגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין קג, א): ״אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מַאי דִּכְתִיב ״וַיִּשְׁמַע אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ״, וַיֶּחְתֶּר לוֹ״ - **מְלַמֵּד שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמִין מַחְתֶּרֶת בָּרָקִיעַ, כְּדֵי לְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה**, מִפְּנֵי מִדַּת הַדִּין. וּפְרֵשׁ רַשׁ״י: ״מִדַּת הַדִּין הָיְתָה מְעַכֶּבֶת שֶׁלֹּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי מְנַשֶּׁה בִּתְשׁוּבָה, וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחְתֶּרֶת בָּרָקִיעַ וּפָשַׁט יָדוֹ וְקִבְּלוֹ בְּלֹא יְדִיעַת מִדַּת הַדִּין״.

וּבִירוּשַׁלְמִי (סַנְהֶדְרִין פ״י ה״ב) מְבֹאָרִים הַדְּבָרִים בְּהַרְחָבָה: ״מַהוּ בַּחֹחִים? אָמַר רַבִּי לֵוִי מוּלָא שֶׁל נְחֹשֶׁת עָשׂוּ לוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בְּתוֹכָהּ, וְהָיוּ מַסִּיקִין תַּחְתָּיו. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁצָּרָתוֹ צָרָה, לֹא הֵנִיחַ עֲבוֹדָה זָרָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא הִזְכִּירָהּ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הוֹעִיל לוֹ כְּלוּם, אָמַר: זוֹכֵר אֲנִי שֶׁהָיָה אָבִי מְקָרֵא אוֹתִי אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת ׳בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד ה׳ אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ כִּי אֵל רַחוּם ה׳ אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם׳, הֲרֵי אֲנִי קוֹרֵא אוֹתוֹ, אִם עוֹנֶה אוֹתִי מוּטָב, וְאִם לָאו הָא כָּל אַפְּיָא שָׁוִין[א]. **וְהָיוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְסַתְּמִין אֶת הַחַלּוֹנוֹת שֶׁלֹּא תַּעֲלֶה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מְנַשֶּׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהָיוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אָדָם שֶׁעָבַד עֲבוֹדָה זָרָה וְהֶעֱמִיד צֶלֶם בַּהֵיכָל אַתָּה מְקַבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה, אָמַר לָהֶן אִם אֵינִי מְקַבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה הֲרֵי אֲנִי נוֹעֵל אֶת הַדֶּלֶת בִּפְנֵי כָּל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, מֶה עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? חָתַר לוֹ חֲתִירָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ וְשָׁמַע תְּחִנָּתוֹ, הָדָא הוּא דִכְתִיב ״וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֵר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַם לְמַלְכוּתוֹ״.**

מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת סָתְמוּ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ בִּפְנֵי תְּפִלַּת מְנַשֶּׁה, מִכֹּחַ עֲוֹנוֹתָיו וַחֲטָאָיו הַכְּבֵדִים נִבְנְתָה מְחִצָּה שֶׁל בַּרְזֶל, אֲשֶׁר מָנְעָה מִן הַתְּחִנּוֹת הַנּוֹאָשׁוֹת לַעֲלוֹת אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּכְמַאֲמַר מִדַּת הַדִּין ״אָדָם שֶׁעָבַד עֲבוֹדָה זָרָה וְהֶעֱמִיד צֶלֶם בַּהֵיכָל אַתָּה מְקַבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה?!״, אוּלָם עַל אַף הַכֹּל ״חָתַר לוֹ חֲתִירָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד״, הַנְהָגָה מְיֻחֶדֶת שֶׁל קַבָּלַת תְּפִלָּה לְלֹא יְדִיעַת מִדַּת הַדִּין, וּמַדּוּעַ זָכָה לְכָךְ? אוֹמֵר הַפָּסוּק ״וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו - וַיֵּעָתֵר לוֹ״, כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה כְּלוּלָה בִּתְפִלַּת מְנַשֶּׁה **כְּנִיעָה מְחִלֶּטֶת**, וְהַבָּנָה שֶׁאֵין כֹּחַ שֶׁבְּיָדוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ בִּלְעֲדֵי הַבּוֹרֵא, קִבֵּל הַבּוֹרֵא תְּשׁוּבָתוֹ בְּדֶרֶךְ ה׳בִּלְתִּי רִשְׁמִית׳ שֶׁל חֲתִירָה.

״אֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם!״

דְּגְמָא לִבְחִינַת ׳הַחֲתִירָה׳, מָצִינוּ בַּמַּעֲשֶׂה הַמְפֹרָסָם שֶׁל חוֹנִי הַמְּעַגֵּל (תַּעֲנִית יט, א): ״מַעֲשֶׂה שֶׁאָמְרוּ לוֹ לְחוֹנִי הַמְּעַגֵּל: הִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּרְדוּ

א. בַּשׁ״ס לְפָנֵינוּ: מַאי דִּכְתִיב ׳וַיִּשְׁמַע אֵלָיו וַיֵּחָתֶר לוֹ׳, ׳וַיֵּעָתֵר לוֹ׳ מִיבָּעֵי לֵיהּ, מְלַמֵּד וכו׳, וּכְבָר תָּמַהּ הַמַּהַרְשָׁ״א שָׁם דְּלֹא מָצִינוּ כְּתִיב ׳וַיֵּחָתֶר׳ בַּפָּסוּק. וּבְהַגָּהוֹת מִצְפֶּה אֵיתָן, וּבִיפֵה עֵינַיִם הֵעִירוּ כֵּן, וְהִגִּיהוּ הַגְּרִסָּא כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאנוּ בְּפָנִים.

ב. עַיֵּן שִׂיחָה לְפָרָשַׁת נִצָּבִים (׳אִשִּׁיחָה בְּחֶקֶיךָ׳ דִּבְרִים עמ׳ שג בַּהֶעָרָה) שֶׁתָּמַהְנוּ כֵּיצַד שָׁמַע הַבּוֹרֵא לִתְשׁוּבַת מְנַשֶּׁה, בְּעוֹד שֶׁיֵּשׁ בְּטִעֲנָתוֹ זוֹ עַזּוּת מֻצָּח כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא: אִם אַתָּה עוֹנֶה לִי מוּטָב, וְאִם לָאו הֲרֵי כֻּלָּם שָׁוִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּבָיְכוֹל ׳בּוֹחֵן׳ הוּא אִם יֵשׁ כֹּחַ וּמָמָשׁ בַּה׳, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ בֵּאוּר נִפְלָא בָּזֶה בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא.

גְּשָׁמִים... מֶה עָשָׂה? עָג עֻגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ, וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! בָּנֶיךָ שָׁמוּ פְּנֵיהֶם עָלַי שֶׁאֲנִי כְּבֶן בַּיִת לְפָנֶיךָ, נִשְׁבַּע אֲנִי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם עַל בָּנֶיךָ".

לְכְאוֹרָה קָשֶׁה לְעַכֵּל אֶת הָעֻבְדָּה, שֶׁהַצַּדִּיק עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתַקִּיפוּת, כְּבָיְכוֹל מְאַיֵּם, 'אֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם עַל בָּנֶיךָ', וְכִי שַׁיָּךְ לְאַיֵּם חָלִילָה עַל ה' יִתְבָּרַךְ? אֶלָּא מְבָאֵר בַּעַל 'נְתִיבוֹת שָׁלוֹם', כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁמַת הַיְּהוּדִי הִיא 'חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל', **יֵשׁ בְּכֹחוֹ תַּקִּיפוּת עֶילָּאִית לְהַפְצִיר וּלְהִתְעַצֵּם בִּתְפִלָּה**, עַד שֶׁיָּחוּס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַאֲפִלּוּ מְחָצָה שֶׁל בַּרְזֶל בֵּינוֹ לְבֵין הַבּוֹרֵא, וְאֵין שׁוּם דֶּרֶךְ לְהַבְקִיעָהּ, כֵּיוָן שֶׁמִּתְאַזֵּר בֶּאֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן שֶׁה' אֱלֹקָיו עִמּוֹ, מְסֻגָּל הוּא לִיצֹר אֶת הַתְּנָאִים לְאוֹתָהּ 'חֲתִירָה' שֶׁדַּרְכָּהּ תַּעֲבֹר הַתְּפִלָּה וְתִתְקַבֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וּמָצָאנוּ בְּחִינָה זוֹ גַּם בִּתְשׁוּבַת אַנְשֵׁי נִינְוֵה (יוֹנָה ג, ח): "וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים בְּחָזְקָה", וּבַיְרוּשַׁלְמִי (תַּעֲנִית פ"ב ה"א): "מַהוּ **בְּחָזְקָה**? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חַלְפוּתָה **חֲצִיפָא** נָצַח וכו'".

דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ הַנְהָגָה שֶׁל 'סֵלֶם מֻצָּב אַרְצָה', הַנְהָגָה טִבְעִית, תְּפִלָּה שֶׁעוֹבֶרֶת כְּבָיְכוֹל בַּ'עֲרוּצִים הַמְקֻבָּלִים', וּלְעֻמַּת זֹאת, יֵשׁ בְּחִינָה גְּבוֹהָה וְעֶלְיוֹנָה יוֹתֵר, שֶׁל 'וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו', חֲתִירָה לְמַעְלָה מִגֶּדֶר הַטֶּבַע. וְכַאֲשֶׁר יְהוּדִי מַרְגִּישׁ שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ חֲסוּמָה מִלַּעֲבֹר, יָכוֹל הוּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּעֻצָּה שֶׁל 'חֲתִירָה', 'אֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם!'.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלֵנוּ בַּפָּרָשָׁה 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ', נִצְרַךְ יִצְחָק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ זֶה שֶׁל 'חֲתִירָה', וְכָל כָּךְ לָמָּה? - 'כִּי עֲקָרָה הִיא', וּבְמִדְרָשׁ (בר"ר פס"ג): "רַבִּי יוּדָן בְּשֵׁם רַבִּי לָקִישׁ עִיקָּר מָטְרִין לָא חֲוָה לַהּ וּגְלַף לַהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִיקָּר מָטְרִין" - בֵּית הָרֶחֶם לֹא הָיָה לָהּ מִטֶּבַע בְּרִיאָתָהּ, וְחָקַק לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּית הָרֶחֶם מִכֹּחַ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יִצְחָק, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּצַּד הַטֶּבַע לֹא הָיְתָה שַׁיֶּכֶת כְּלָל בְּהוֹלָדָה, וְהָיָה צָרִךְ בְּשִׁדּוּד מַעֲרְכוֹת הַטֶּבַע, **וּבִשְׁבִיל לִפְעֹל שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, יֵשׁ צָרִךְ בִּתְפִלָּה שֶׁאֵינָהּ כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע** - הַבָּאָה בְּדֶרֶךְ שֶׁל חֲתִירָה.

בְּנוֹסָף לְכָךְ, מִדַּת הַדִּין קְטֵרְגָה, וְשָׂטְמָה הַדֶּרֶךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה, שֶׁהַלֹּא מֵהֶרְיוֹן זֶה הָיָה עָתִיד לָצֵאת עֵשָׂו הָרָשָׁע, מִפְּנֵי הַצֹּרֶךְ בְּהַרְחָקַת הַפְּסֹלֶת וּבְרוּר זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ[ג], זֹאת וְעוֹד, יִצְחָק לֹא חָפֵץ לִישָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת, וּרְצוֹנוֹ הָיָה לָלֶדֶת אֶת יְלָדָיו דַּוְקָא מֵרִבְקָה הַצַּדֶּקֶת, כִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ', וְלָזֹאת לֹא הִסְכִּימָה מִדַּת הַדִּין, וְטָעֲנָה שֶׁאֵין לְשַׁנּוֹת סִדְרֵי עוֹלָם, בְּעוֹד יִצְחָק יָכוֹל לְהָבִיא זַרְעוֹ מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וְיָצְרָה מְחָצָה מִבְדֶּלֶת, עַל כֵּן הָיָה צָרִךְ בַּחֲתִירָה לְקַיֵּם רְצוֹן צַדִּיק.

וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה אֵרַע עִם שָׂרָה אִמֵּנוּ, אֲשֶׁר הָיְתָה עֲקָרָה מִטֶּבַע בְּרִיָּתָהּ, וְהָיָה צָרִךְ בַּ'חֲתִירָה' שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כְּדֵי לִגְרֹם לָהּ לְהוֹלִיד. וְאָכֵן אָמְרוּ (בר"ר פמ"ד): "וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי, וְכִי מִחוּץ לָעוֹלָם הוֹצִיאוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב 'וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה'?... אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן הֶעֱלָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה מִכִּפַּת הָרָקִיעַ, הוּא דְּאָמַר לֵיהּ 'הַבֶּט נָא הַשָּׁמַיְמָה' אֵין הַבָּטָה אֶלָּא מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה", דְּהַיְנוּ **שֶׁגַּם כְּדֵי לְרַפֵּא אֶת עֲקָרוּת שָׂרָה, הָיָה עַל הַשֶּׁפַע לַעֲבֹר שֶׁלֹּא לְפִי הַדְּרָכִים הַמְקֻבָּלוֹת, לְהוֹצִיא אֶת אַבְרָהָם מִחוּץ לָעוֹלָם, לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַעְלָה מִכִּפַּת הָרָקִיעַ**, אוּלָם לֹא הָיָה צָרִךְ בְּהִתְאַמְּצוּת בִּתְפִלָּה כְּמוֹ אֵצֶל יִצְחָק, הוֹאִיל וְהָעָנָף הָרָע, הִתְגַּלְמוּת 'זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ', כְּבָר נִתְבָּרְרָה בְּהָגָר, חֲרֵי שֶׁמְּשָׂרָה יֵצֵא

ג. עַיֵּן אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ (בְּמִדְבַּר טז, ד): "דַּע כִּי כְּשֶׁבָּרָא ה' אֶת הָאָדָם בָּרָא נָטַע אֶחָד שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים כָּל עַנְפֵּי הַקְּדֻשָּׁה, וּכְשֶׁחָטָא וְנִפְגַּם נִפְגְּמוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ תְּלוּיִים בּוֹ וְכֹל שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ פְּגוּמִים הָיוּ, עַד שֶׁיָּצְתָה נָפֶשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ וְנִתְתַּלְבְּנָה בְּאֻמְצָעוּת עֶשֶׂר נִסְיוֹנוֹת **וְנִתְבָּרֵר הַפְּסֹלֶת בְּיִשְׁמָעֵאל** וְיָצְתָה נִשְׁמַת יִצְחָק וְנִתְלַבְּנָה בָּעֲקֵדָה, **וְנִתְבָּרֵר הַפְּסֹלֶת בְּתִגְבֹּרֶת הָאֵשׁ הוּא עֵשָׂו**, וְיָצְתָה נִשְׁמַת יַעֲקֹב בְּלֹא שׁוּם דֹּפִי, וְהוּא מַה שֶּׁהֵעִירוּנוּ רַז"ל בְּמַאֲמָרָם (ב"מ פד א) שׁוּפְרִיהּ דְּיַעֲקֹב אָבִינוּ מֵעִין שׁוּפְרִיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה עַד כָּאן. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ פְּסֹלֶת כְּאָדָם קֹדֶם שֶׁחָטָא".

רַק עָנָף קָדוֹשׁ, וּמִמֵּילָא לֹא עָמְדָה מִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג בְּכָל כֹּחָהּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּרְבְקָה, אֲשֶׁר עֵקֶב הַתְּפִלָּה הָיָה אָמוּר לָצֵאת מִמֶּנָּה שֹׂרֶשׁ רָע, לָזֶה הִתְנַגְּדָה מִדַּת הַדִּין בְּכָל תֹּקֶף, וְלָכֵן פָּעַל יִצְחָק בְּאֹפֶן שֶׁל הִתְאַמְּצוּת וַחֲתִירָה - וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה זֶה 'לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ', תְּפִלָּה עֲבוּר אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת שֶׁמֻּכְרָח לָצֵאת מִמֶּנָּה עָנָף רָע, הָיָה צָרִךְ בְּ'וַיֶּעְתַּר', לַחְתֹּר חֲתִירָה בִּתְפִלָּה.

[וּמִטַּעַם זֶה גַּם יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה עֲבוּר לֵדַת רָחֵל, הוֹאִיל וְהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, שׁוּם חֵלֶק רָע לֹא יָצָא מִמֶּנּוּ. אֲשֶׁר עַל כֵּן לֹא עָמְדָה מִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג בְּעִנְיָנוֹ, כְּפִי שֶׁנֶּהֱגָה אֵצֶל רִבְקָה אִמּוֹ].

פִּשְׁפֵּשׁ קָטָן - הַיּוֹצֵא לְמֵישָׁרִים גְּדוֹלִים

כָּאָמוּר, בָּזֶה פָּתַח יִצְחָק אָבִינוּ פֶּתַח לְכָל יְהוּדִי, כַּאֲשֶׁר הוּא מַבְחִין שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְעֹל עִנְיָן מְסֻיָּם בְּכֹחָהּ הָרָגִיל שֶׁל תְּפִלָּה, אֲזַי יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ שֶׁל חֲתִירָה, 'אֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם', הוּא חוֹתֵר חֲתִירָה מִלְמַטָּה וְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ יַחְתֹּר חֲתִירָה מִלְמַעְלָה, 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק - וַיֶּעָתֶר לוֹ ה'', וְהָיָה מְבָאֵר הַסָּבָא קַדִּישָׁא מִלֶּעכוֹבִיץ' זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אָמֵן, אֶת הַפָּסוּק 'שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם' - מָשָׁל לְבֶן מֶלֶךְ שֶׁנִּשְׁבָּה לְבֵין הַלִּיסְטִים, וְהֶרְחַק מְאֹד מֵאָבִיו. כַּאֲשֶׁר נָתַן אֶל לִבּוֹ לָשׁוּב לְאָבִיו, יָדַע שֶׁבִּפְסִיעוֹתָיו הַמְעַטּוֹת לֹא יוּכַל לְהַגִּיעַ עַד מְקוֹם מוֹשָׁבוֹ שֶׁל אָבִיו, אָמַר הַמֶּלֶךְ שׁוּב אֵלַי - בִּפְסִיעוֹתַיִךְ הַקְּטַנּוֹת, וַאֲנִי אָשׁוּב אֵלַיִךְ - בִּפְסִיעוֹתַי הַגְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁנִּפָּגֵשׁ יַחְדָּו. וְהַבְּאוּר בָּזֶה, אָכֵן קֹדֶם שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם אֶת הַ'חֲתִירָה', הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַעֲשֶׂה אֶת הַצַּעַד מִצִּדּוֹ, אוּלָם כַּאֲשֶׁר הַיְּהוּדִי מִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה, אֵינוֹ מְוַתֵּר, וּפוֹתֵחַ אֶת הַפֶּתַח לַחֲתִירָה מִצִּדּוֹ הָאֶחָד, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִפְתַּח לוֹ פֶּתַח חֲתִירָה מִן הָעֵבֶר הַשֵּׁנִי, וּמֻבְטָח הוּא שֶׁתִּעָנֶה תְּפִלָּתוֹ.

וּבְתַנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ (פט"ז): "לְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל דּוֹמִין בָּעוֹלָם הַזֶּה לִפְנֵי אֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם? לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים וַעֲבָדִים הַרְבֵּה, עָמַד וּבָנָה בָּתִּים הַרְבֵּה וּפָלְטֵרִין הַרְבֵּה וּמֵישָׁרִין הַרְבֵּה שֶׁאֵין לָהֶן סוֹף, הֶעֱלָה דָּבָר עַל דַּעְתּוֹ, אָמַר, אֲצָרֵךְ אֶת בָּנַי וְאֶת עֲבָדַי מִי שֶׁהוּא אוֹהֲבֵנִי וְיָרֵא מִמֶּנִּי, עָמַד וּבָנָה חָצֵר שֶׁהִיא אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, וְעָשָׂה מָבוֹי עַל פְּתְחוֹ שֶׁהוּא אַרְבַּע עַל אַרְבַּע טְפָחִים, וְעָשָׂה לוֹ פִּשְׁפֵּשׁ קָטָן שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמֵישָׁרִים גְּדוֹלִים לְהַקְבִּיל פָּנָיו שֶׁל מֶלֶךְ, וּבָאוּ בָּנָיו וַעֲבָדָיו וְעָמְדוּ בֶּחָצֵר וּבַמָּבוֹי, וְהַמֶּלֶךְ יוֹדֵעַ בְּדַעְתּוֹ מִי שֶׁהוּא אוֹהֲבוֹ וְיָרֵא מִמֶּנּוּ, מִי שֶׁיָּרֵא מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ אוֹהֲבוֹ, הָאוֹהֵב וְיָרֵא מִן הַמֶּלֶךְ מְצַעֵר גּוּפוֹ וְיוֹצֵא בַּפִּשְׁפֵּשׁ שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמֵישָׁרִים גְּדוֹלִים לְהַקְבִּיל פָּנָיו שֶׁל מֶלֶךְ, וְהַיָּרֵא מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ אוֹהֲבוֹ עוֹמֵד בֶּחָצֵר וּבַמָּבוֹי".

כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּכָל טוּב הַמֶּלֶךְ, וְלֵהָנוֹת מִיְּפִי חֲדָרָיו וַהֲדַר טְרַקְלִינָיו, הָיָה מִן הַצָּרִךְ לָבוֹא לִידֵי צַעַר וּלְהִדָּחֵק לְפִשְׁפֵּשׁ צַר, אֶלּוּ שֶׁנּוֹתְרוּ בֶּחָצֵר וְלֹא הִתְאַמְּצוּ לְהִדָּחֵק - הוֹכִיחַ סוֹפָם עַל תְּחִלָּתָם שֶׁאוּלַי יְרֵאִים הֵם מֵהַמֶּלֶךְ, אֲבָל אֵינָם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, לְעֻמָּתָם, אֵלּוּ שֶׁבָּחֲרוּ לְהִדָּחֵק - הֵרְאוּ בָּזֶה שֶׁהֵם אוֹהֲבֵי הַמֶּלֶךְ, וְזָכוּ לְכָל הַטּוּב וְהַשֶּׁפַע הַצָּפוּן אֶצְלוֹ.

וְכֵן בְּיַחַס לַעֲבוֹדַת ה' וּדְבֵקוּת בַּבּוֹרֵא, הַחֹמֶר הֶעָכוּר מִשְׁתַּלֵּט עַל הָאָדָם, וְהוּא מַרְגִּישׁ שֶׁכִּמְעַט בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לוֹ לְהִתְרוֹמֵם מִשְּׁלִיטַת הַגַּשְׁמִיּוּת וּלְהִדָּבֵק בַּבּוֹרֵא, הַרְבֵּה מִתְיָאֲשִׁים וּפוֹרְשִׁים מֵעֲבוֹדָה, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, מַמְשִׁיךְ בְּהִתְאַמְּצוּת יְתֵרָה 'לְהִדָּחֵק בַּפִּשְׁפֵּשׁ', לְהִתְעַקֵּשׁ וְלֹא לָוַתֵּר עַל הַקִּרְבָה לַבּוֹרֵא, 'אֵינֶנִּי זָז מִכָּאן!', זוֹכֶה לָאוֹר בְּאוֹר ה', וְלַחֲזוֹת בְּצֶדֶק אֶת פָּנָיו.

"רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה"

מִקֹּדֶם עָמַדְנוּ עַל כָּךְ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה שָׂרָה אִמֵּנוּ עֲקָרָה מִטֶּבַע בְּרִיָּתָהּ, וְהָיָה צָרִךְ בִּפְעֻלָּה שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כְּדֵי לִגְרֹם לָהּ לְהוֹלִיד, לֹא פָּעַל אַבְרָהָם אָבִינוּ הִתְאַמְּצוּת עֲצוּמָה בִּתְפִלָּה כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּנֵס, בְּשׁוֹנֶה מִיִּצְחָק

בְּנוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ 'וַיֶּעְתַּר', חָתַר חֲתִירָה לְמַעַן רִבְקָה אִשְׁתּוֹ. וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תּוֹלְדוֹת דַּף קלז, ב) עָמַד עַל נְקֻדָּה זוֹ: "תָּא חֲזֵי אַבְרָהָם לָא צָלֵי קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִתֵּן לֵיהּ בְּנִין אֶלָּא עַל גַּב דְּשָׂרָה עֲקָרָה הֲוַת, וְאִי תֵּימָא הָא כְּתִיב 'הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע'? הַהוּא לָאו בְּגִין צְלוֹתָא הֲוָה, אֶלָּא כְּמָאן דְּמִשְׁתָּעֵי קַמֵּי מָרֵיהּ, אֲבָל יִצְחָק צָלֵי עַל אִתָּתֵיהּ...". וּלְעֵיל אַף בְּאַרְנוּ טַעַם לָזֶה.

וְיֵשׁ לוֹמַר מֵהֲלָךְ נוֹסָף בְּבֵאוּר שִׁנּוּי הַהַנְהָגָה בֵּין אַבְרָהָם לְיִצְחָק, אַבְרָהָם אָבִינוּ נִקְרָא 'אַבְרָהָם אֹהֲבִי' (יְשַׁעְיָה מא, ח), וּמִכֵּיוָן שֶׁכֵּן בַּהַרְגָּשָׁה שֶׁלּוֹ, הַרְגָּשָׁה שֶׁל אוֹהֵב - **כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא שַׂיָּךְ טוֹב מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן לֹא רָאָה שׁוּם צֹרֶךְ לְבַקֵּשׁ מֵעֵבֶר לְמַה שֶּׁנָּתַן לוֹ.**

וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ בֵּאֵר הָאַדְמוֹ"ר הַקָּדוֹשׁ רַבִּי דָּוִד מִקּוֹצְק זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אָמֵן (נִפְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת תְּהִלִּים) מַאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּתְהִלִּים (קמה, יט): "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם", דְּהַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים אֵינָם רוֹאִים צֹרֶךְ לְבַקֵּשׁ כְּלָל עַל צָרְכֵיהֶם, הֵם לֹא מַרְגִּישִׁים חֲסָרִים בְּשׁוּם דָּבָר, מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? **נוֹטֵעַ וּמְחַדֵּשׁ בָּהֶם רָצוֹן**, 'רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה', וְזֹאת כְּדֵי שֶׁיִּשְׁוּעוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵם, שֶׁהַלֹּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל צַדִּיקִים, וְחָפֵץ בָּהּ, וּלְשֵׁם כָּךְ מְחַדֵּשׁ בָּהֶם רָצוֹן לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ, וַאֲזַי יְמַלֵּא בַּקָּשָׁתָם בְּאַהֲבָה וּבְחִבָּה.

וְיסוֹד זֶה יֵשׁ לְדַיֵּק בִּדְבְרֵי הַתַּנָּא בְּאָבוֹת (ה, ג): "עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ **כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם**", דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁנִּתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ; 'וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ', לְקִיחַת שָׂרָה לְפַרְעֹה, מִלְחֶמֶת הַמְּלָכִים וכו', לֹא נוֹעֲדוּ לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְאֵיזֶה צַד שֶׁל תְּפִלָּה, כִּי זֶה לֹא הָיָה שַׂיָּךְ אֲצָלוֹ כְּלָל וּכְלָל, שֶׁהֲלֹא כָּאָמוּר בַּהַרְגָּשָׁה שֶׁלּוֹ - אֵין שׁוּם מַצָּב בַּחַיִּים הַצָּרִיךְ שִׁפּוּר כָּלְשֶׁהוּ, אֶלָּא הַכֹּל הָיָה בְּמַטָּרָה לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם.

זֹאת וְעוֹד, לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה שַׁיֶּכֶת לְהִתְפָּרֵשׁ 'לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ' - לְהוֹדִיעַ **כַּמָּה חִבֵּב אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת הַמָּקוֹם** (וְלֹא כַּמָּה הָיָה חָבִיב לִפְנֵי הַמָּקוֹם), דְּהַיְנוּ מֵעֶצֶם הָעֲבֹדָה שֶׁנִּתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, 'וְעָמַד בְּכֻלָּם' - מֵעוֹלָם לֹא רָאָה לָנָכוֹן לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ שֶׁיָּסִיר הַבּוֹרֵא מֵאִתּוֹ אֶת הַנִּסָּיוֹן, נוֹדַע כַּמָּה חִבֵּב אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת הַמָּקוֹם, בְּחִינַת 'אַבְרָהָם אֹהֲבִי', לְלֹא שֻׁמְּץ שֶׁל רָצוֹן עַצְמִי, וּכְפִי שֶׁבֵּאַרְנוּ לְעֵיל.

אָכֵן, יִצְחָק אָבִינוּ מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה בּוֹ, בְּחִינַת 'פַּחַד יִצְחָק' מִדַּת הַגְּבוּרָה וְהַיִּרְאָה - עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל, וְהַכֹּל בְּמַטָּרָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ מַהוּ כֹּחַ שֶׁל תְּפִלָּה.

עַד כָּאן תֹּכֶן דִּבְרֵיהֶם הַנִּפְלָאִים וְהַמְחַזְּקִים שֶׁל הָאַדְמוֹ"ר מִסְּלוֹנִים זַצַ"ל, בַּעַל 'נְתִיבוֹת שָׁלוֹם', בְּנוֹשֵׂא זֶה.

'וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'' - מַדּוּעַ מֹשֶׁה לֹא חָתַר חֲתִירָה?

נְצַיֵּן, שֶׁבַּעַל 'נְתִיבוֹת שָׁלוֹם' פָּתַח אֶת מַהֲלָכוֹ הַנִּפְלָא בִּשְׁאֵלָה, מַדּוּעַ בִּתְפִלַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל כְּנִיסָתוֹ לָאָרֶץ כְּתִיב 'וָאֶתְחַנַּן' אַף עַל פִּי שֶׁהִרְבָּה וְהִפְצִיר בִּתְפִלָּה, וְאִלּוּ בְּיִצְחָק כְּתִיב 'וַיֶּעְתַּר'.

אוּלָם גַּם לְאַחַר שֶׁנּוֹתְּדַעְנוּ לִדְבָרָיו בְּבֵאוּר בְּחִינַת 'וַיֶּעְתַּר' - 'וַיֶּחְתַּר', לֹא כָּל כָּךְ מְבֹרָר תֵּרוּץ לָזֶה, דְּהִיא גּוּפָא קַשְׁיָא, מִפְּנֵי מָה לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה בִּתְפִלּוֹתָיו לִכְנִיסָתוֹ לָאָרֶץ בְּדֶרֶךְ שֶׁל 'חֲתִירָה', וּבְכָךְ הָיְתָה תְּפִלָּתוֹ מַגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד?

וְאוּלַי יֵשׁ לְתָרֵץ בְּאֹפֶן זֶה: הִנֵּה אִם נִתְבּוֹנֵן נָכוֹן שֶׁכַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַחֲמִים עַל חֶטְאֵי עַם יִשְׂרָאֵל, פָּנָה אֶל **זְכוּת חַסְדֵי אָבוֹת**, כַּכָּתוּב בְּפָרָשַׁת חֵטְא הָעֶגֶל (שְׁמוֹת לב, יג) "זְכֹר לְאַבְרָהָם

לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ", אוּלָם כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְבַקֵּשׁ עֲבוּר עַצְמוֹ לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ, הֲרֵי הוּא מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת זֹאת **בִּזְכוּת עַצְמוֹ עַל פִּי הַדִּין**, כַּמְבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ (דברי"ר פי"א) שֶׁטָּעַן קַמֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא: "גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יְגִיעִי וְצַעֲרִי שֶׁנִּצְטַעַרְתִּי עַל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּהְיוּ מַאֲמִינִים לְשִׁמְךָ... אַתָּה אוֹמֵר לִי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה, הֲרֵי אַתָּה עוֹשֶׂה תּוֹרָתְךָ פְּלַסְתֵּר דְּכְתִיב 'בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ'... **זוֹ הִיא שִׁלּוּם עֲבוֹדָה שֶׁל מ' שָׁנָה שֶׁעָמַלְתִּי עַד שֶׁיִּהְיוּ עַם קָדוֹשׁ וְנֶאֱמָן**?".

וְאָכֵן מְבָאֵר הַשְּׁפַת אֱמֶת (עֵקֶב תרמ"א) כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְרוֹם מַדְרֵגָתוֹ, לֹא הָיָה חָפֵץ בְּמַתָּנוֹת, אֶלָּא הִגִּיעַ לַכֹּל בְּכֹחַ עֲבוֹדַת עַצְמוֹ, מִמֵּילָא אַף אֶת עִנְיַן כְּנִיסָתוֹ לָאָרֶץ בִּקֵּשׁ לִפְעֹל מִכֹּחַ עַצְמוֹ. וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמַר שֶׁעֵקֶב כָּךְ, לֹא חָפֵץ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ גַּם בְּכֹחַ זֶה שֶׁל 'חֲתִירָה', שֶׁיְּסוֹדוֹ בְּמִדַּת הַחֶסֶד, אֶלָּא הֲגַם שֶׁהִתְחַנֵּן וְהִפְצִיר, הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לְהַבִּיעַ בִּפְנֵי עֶלְיוֹן **שֶׁרָאוּי הוּא בְּדִין** לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ, אֲבָל מֵעוֹלָם לֹא פָּנָה לְמִדַּת הָרַחֲמִים, וַעֲדַיִן צָרִיךְ עִיּוּן.

"וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו"

יְסוֹדוֹת אֵלּוּ, הַמְּבֻסָּסִים עַל הֲבָנַת שָׁרְשֵׁיהֶם הָרוּחָנִיִּים שֶׁל הָאָבוֹת, יָאִירוּ לָנוּ גַּם כֵּן אֶת הַמְּאֹרָעוֹת הַמּוּבָאִים בְּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה:

"וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים: וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב... וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי... הֲבִיאָה לִי צַיִד וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים וְאֹכְלָה וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי ה' לִפְנֵי מוֹתִי".

וְלִכְאוֹרָה צָרִיךְ בֵּאוּר פְּשֶׁר הַכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה, כח): "וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו", וְכִי עֲבֻדַּת הֱיוֹתוֹ צַיָּד, מְהַוֶּה סִבָּה לְכָךְ שֶׁרָאוּי הוּא לְאַהֲבָה מִצַּד קְדוֹשׁ ה' כְּיִצְחָק אָבִינוּ, אֲשֶׁר גַּשְׁמִיּוּת לֹא תוֹפֶסֶת אֲצָלוֹ כְּמִלֹּא נִימָה? עוֹד תָּמוּהַּ, כֵּיצַד זֶה רָאָה יִצְחָק לָנָכוֹן לְהַעֲנִיק לְעֵשָׂו אֶת הַבְּרָכוֹת, וְלֹא לְיַעֲקֹב שֶׁהָיָה 'אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים', עַד שֶׁהֶצְרַךְ יַעֲקֹב לְקַבְּלָם בִּמְקוֹמוֹ בְּמִרְמָה?

אֶלָּא יִצְחָק אָבִינוּ הֵבִין בְּדַעְתּוֹ דַּעַת קְדוֹשִׁים, שֶׁלֹּא יִתָּכֵן כִּי מִזִּוּוּגוֹ עִם אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת רִבְקָה יֵצֵא עָנָף רָע, אֶלָּא בְּוַדַּאי שְׁנֵי בָּנָיו שָׁרְשָׁם בְּקְדֻשָּׁה. וְהוֹאִיל וּבְחִינַת אָבִיו אַבְרָהָם - מִדַּת הַחֶסֶד, וּמִדַּת עַצְמוֹ - מִדַּת הַגְּבוּרָה, סָבַר שֶׁבְּכָל אֶחָד מִבָּנָיו, נִתְלַבְּשָׁה מִדָּה שׁוֹנָה שֶׁל קְדֻשָּׁה - עֵשָׂו שָׁרְשׁוֹ בִּגְבוּרָה, וְיַעֲקֹב שָׁרְשׁוֹ בְּחֶסֶד. וְזֶהוּ שֶׁחָשׁ קֶשֶׁר מְיֻחָד לְעֵשָׂו, כִּי מְצָאוֹ מְשֻׁיָּךְ לִבְחִינָתוֹ, 'מָצָא מִין אֶת מִינוֹ', שֶׁהֲלֹא 'צַיִד בְּפִיו', וְצַיִד שֶׁעִנְיָנוֹ לְקִיחַת חַיִּים, שָׁרְשׁוֹ בִּגְבוּרָה, וְלֹא בְּחֶסֶד וּבַהֲטָבָה, מִמֵּילָא טַעַם הַתּוֹרָה 'כִּי צַיִד בְּפִיו' אֵינוֹ **סִבָּה** לְאַהֲבָה, אֶלָּא **סִימָן** לִהְיוֹתוֹ מְשֻׁיָּךְ [עַל כָּל פָּנִים לִסְבָרַת יִצְחָק] לִבְחִינַת הַגְּבוּרָה, בְּחִינַת יִצְחָק.

וּמִזֶּה לְפִי זֶה מַדּוּעַ בָּחַר לִתֵּן לוֹ אֶת הַבְּרָכוֹת, כִּי מִי שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בְּמִדַּת הַחֶסֶד אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל לִבְרָכוֹת, שֶׁכֵּן **בְּכֹחַ מִדַּת הַחֶסֶד לְהַמְשִׁיךְ בְּעַצְמָה אֶת הַבְּרָכָה**, וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ מִקּוֹר הַחֶסֶד, שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 'וֶהְיֵה בְּרָכָה', דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עַצְמוֹ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַבְּרָכָה מִכֹּחַ מִדָּתוֹ, וְאִם כֵּן אֵין יַעֲקֹב זָקוּק לִבְרָכָה. אָמְנָם עֵשָׂו זָקוּק לִבְרָכָה, שֶׁמִּדָּתוֹ גְּבוּרָה, וּכְשֵׁם שֶׁלְּאַחַר מוֹת אַבְרָהָם נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כה, יא) "וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק", כָּךְ עֵשָׂו צָרִיךְ הוּא לִבְרָכָה.

אָכֵן רִבְקָה אִמֵּנוּ לֹא סָבְרָה כְּיִצְחָק, אֶלָּא יָדְעָה אֶת אֲשֶׁר גִּלּוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵן **מִדַּת הַחֶסֶד** וְהֵן **מִדַּת הַגְּבוּרָה נִתְלַבְּשׁוּ בְּאִישִׁיּוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב**, שֶׁשָּׁרְשׁוֹ 'תִּפְאֶרֶת' - שְׁלוּב שֶׁל חֶסֶד וְדִין, וְעֵשָׂו - כְּלָל אֵין יְסוֹדוֹ בִּקְדֻשָּׁה, אֶלָּא בְּ'זֹהֲמַת הַנָּחָשׁ', שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לְהִתְבָּרֵר עוֹד מִסִּבַּת הַחֵטְא הַקַּדְמוֹנִי, עַל כֵּן לֹא הָיָה רָאוּי כְּלָל לִבְרָכוֹת, אֶלָּא דַּוְקָא יַעֲקֹב, שֶׁיֵּשׁ לוֹ צֹרֶךְ בַּבְּרָכוֹת מִצַּד אוֹתוֹ חֵלֶק מִן הַגְּבוּרָה הַמְּשֻׁתָּף בּוֹ.

גְּדוֹלָה הִיא הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!

"וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא" (בְּרֵאשִׁית כה, כא) פֵּרוּשׁ רַשְׁבָּ"ם 'לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ' - 'בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ', וְצָרִיךְ בֵּאוּר, מַדּוּעַ לֹא הֻצְרַךְ לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר עַצְמוֹ, אֶלָּא רַק עֲבוּר אִשְׁתּוֹ?

מְבָאֵר הַ'מֶּשֶׁךְ חָכְמָה' כִּי יִצְחָק הָיָה בָּטוּחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ זֶרַע, וּכְמוֹ שֶׁהִבְטִיחַ ה' יִתְבָּרַךְ לְאַבְרָהָם (שָׁם יז, יט): "וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ לִבְרִית עוֹלָם לְזַרְעוֹ אַחֲרָיו", רַק יִתָּכֵן שֶׁיִּוָּלֵד לוֹ בֵּן מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת, לָכֵן הִתְפַּלֵּל כְּפִי הַלָּשׁוֹן שֶׁהוּבְאָה בַּמִּדְרָשׁ (בְּ"ר פס"ג): "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! כֹּל בָּנִים שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לִי יִהְיוּ מִן הַצַּדֶּקֶת הַזּוֹ". וְכֵן פֵּרֵשׁ בִּסְפוֹרְנוֹ: 'לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ' - "אַף עַל פִּי שֶׁהֻבְטַח עַל הַזֶּרַע שֶׁיִּירַשׁ, הִתְפַּלֵּל לָאֵל יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ אוֹתוֹ הַזֶּרַע מִזֹּאת הַהֲגוּנָה הַנֶּאֱבֶת נִכְחוֹ".

וּבַגְּמָרָא (יְבָמוֹת סד, א): "אָמַר רַבִּי יִצְחָק: יִצְחָק אֲבִינוּ עָקוּר הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ', עַל אִשְׁתּוֹ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא לְנֹכַח, מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם עֲקוּרִים הָיוּ. אִי הָכִי, וַיֶּעְתַּר לוֹ - וַיֶּעְתַּר לָהֶם מִיבָּעֵי לֵיהּ! לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה תְּפִלַּת צַדִּיק בֶּן צַדִּיק לִתְפִלַּת צַדִּיק בֶּן רָשָׁע".

עוֹד אָמְרוּ (שָׁם) "אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מִפְּנֵי מָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ עֲקוּרִים? מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: לָמָּה נִמְשְׁלָה תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים כְּעֵתֶר? מָה עֵתֶר זֶה מְהַפֵּךְ הַתְּבוּאָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כָּךְ תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים מְהַפֶּכֶת מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמִּדַּת רַגְזָנוּת לְמִדַּת רַחֲמָנוּת".

וּבַמִּדְרָשׁ (דבר"ר פ"ח): "גְּדוֹלָה הִיא הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר רְצוֹנְךָ לֵידַע כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה, אִם אֵינָהּ עוֹשָׂה כֻּלָּהּ - חֲצָיָהּ הִיא עוֹשָׂה, קַיִן עָמַד עַל הֶבֶל אָחִיו וַהֲרָגוֹ, יָצְאָה גְּזֵרָה (בְּרֵאשִׁית ד) 'נָע וָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ', מִיָּד עָמַד וְנִתְנַדָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר 'גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא', אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כֹּל הָעוֹלָם אַתָּה סוֹבֵל וְלַעֲוֹנִי אִי אַתָּה סוֹבֵל? כָּתַבְתָּ 'נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע' סְלַח לַעֲוֹנִי שֶׁהוּא גָּדוֹל, מִיָּד מָצָא חֵסֶד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִמְנַע מִמֶּנּוּ 'נָע', חֲצִי הַגְּזֵרָה, שֶׁכֵּן כְּתִיב 'וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד', מִכָּאן אַתָּה לָמֵד שֶׁגְּדוֹלָה הַתְּפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא".

שׁוֹאֵל הַגָּאוֹן רַבִּי בָּרוּךְ דֹּב פּוֹבַרְסְקִי שליט"א (בֵּד קֹדֶשׁ בְּרֵאשִׁית), מַדּוּעַ נִדְחֲקוּ חַזַ"ל לְהָבִיא רְאָיָה לְכֹחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה מִקַּיִן, שֶׁתְּפִלָּתוֹ הוֹעִילָה לְבַטֵּל מֻחֲצָה, וְלֹא הֵבִיאוּ רְאָיָה מִפָּרָשָׁתֵנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה'', וְאַדְרַבָּה הוֹעִילָה תְּפִלָּתוֹ **לְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרָה**, וְזָכְתָה רִבְקָה לְהִפָּקֵד.

תֵּרֶץ הַגָּאוֹן שליט"א: חֹק חָקַק וְטָבַע הַבּוֹרֵא, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם מִתְפַּלֵּל - תְּפִלָּתוֹ מִתְקַבֶּלֶת וּמְבַטֶּלֶת הַגְּזֵרוֹת. וְלָכֵן מִכָּךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָנָה לִתְפִלַּת יִצְחָק וְזָכָה לְהִפָּקֵד, אֵין לְהָבִיא רְאָיָה **לִכֹּחַהּ שֶׁל תְּפִלָּה**, כִּי אַדְרַבָּה זֶהוּ **מִבְּעָיָה שֶׁל תְּפִלָּה**. אָכֵן בַּאֲשֶׁר לְקַיִן, מֵעֶצֶם זֶה שֶׁתְּפִלָּתוֹ הוֹעִילָה לְבַטֵּל רַק מֻחֲצָה, מוּכָח שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה הַתְּפִלָּה, וְעַל כָּרְחָךְ הַסִּבָּה שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה, מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה חָפֵץ לְהַעֲנִישׁוֹ עַל מַעֲשֵׂהוּ וְלֹא קִבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, אֲזַי נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה לָמָּה בְּכָל אֹפֶן בִּטְּלָה מַחֲצִית? אֶלָּא מִכָּאן לָמַדְתָּ **כֹּחַהּ שֶׁל תְּפִלָּה**, שֶׁגַּם כַּאֲשֶׁר אֵין רָאוּי לָהּ לְהִתְקַבֵּל, לְעוֹלָם אֵין בַּקָּשָׁתוֹ שֶׁל הָאָדָם שָׁבָה רֵיקָם, וְתָמִיד תִּמְצֵא בְּגִינָהּ הַקָּלָה בְּעָנְשׁוֹ.

וּבְסֵפֶר 'אִישׁ וְרֵעֵהוּ' תֵּרֶץ בְּאֹפֶן אַחֵר: עַל קַיִן נִגְזְרָה גְּזֵרַת 'נָע וָנָד' בְּסִבַּת חֶטְאוֹ, אֲזַי כַּאֲשֶׁר עַל אַף הַחֵטְא מִתְקַבֶּלֶת הַתְּפִלָּה - הִנֵּהּ רוֹאֶה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה, אוּלָם עִקְּרוּתָהּ שֶׁל רִבְקָה, לֹא הָיְתָה בְּסִבַּת חֵטְא, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל צַדִּיקִים, וְחָפֵץ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ לְפָנָיו (כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא יְבָמוֹת [סד, א] שֶׁהֵבְאנוּ לְעֵיל) וּמִמֵּילָא גְּזֵרָה שֶׁכָּל כֻּלָּהּ נוֹעֲדָה לְהָבִיא אֶת

הָאָדָם לִתְפִלָּה, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְפַּלֵּל וְהִיא אָכֵן מִתְבַּטֶּלֶת, פָּחוֹת נִכָּר בָּהּ כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה, הוֹאִיל וְאֵין כֹּחַ הַמִּתְנַגֵּד לָהּ, וּמִטַּעַם זֶה לֹא הֵבִיאוּ חַז"ל אֶת הָרְאָיָה לְכֹחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה מִיִּצְחָק אֶלָּא מִקַּיִן".

תְּפִלָּתוֹ שֶׁל ה'חָזוֹן אִישׁ'

וְכָךְ מְסֻפָּר עַל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁל ה'חָזוֹן אִישׁ' זַצַ"ל: תְּפִלָּתוֹ הָיְתָה מְלֵאַת מְתִיקוּת, רְוִיָּה תַּחֲנוּנִים יוֹצְאִים מֵעֻמְקָא דְּלִבָּא. "כָּל בַּר-נָשׁ בְּכֹחוֹ לְמִצֹּא טוֹב עַל יְדֵי תְּפִלָּה, וַה' מִתְאַוֶּה, כִּבְיָכוֹל, לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים". כָּתַב בְּאַחַת מֵאִגְרוֹתָיו. כָּל אֵימַת שֶׁסִּפְּרוּ לְפָנָיו עַל גְּזֵרָה רָעָה אוֹ צָרָה, פֶּרָעָנוּת, מַחֲלָה וְכַיּוֹצֵא, הָיְתָה תְּגוּבָתוֹ הַטִּבְעִית בְּלָשׁוֹן זוֹ: "נוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ"...

בְּעֵת הַתְּפִלָּה, הָיָה עוֹמֵד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּתִינוֹק הַמִּתְחַשֵּׂא לִפְנֵי אָבִיו, וּמִתְחַנֵּן בְּדַם הַתְּמִצִית שֶׁל לִבּוֹ. בְּבִרְכַּת "רְפָאֵנוּ" - הָיָה בּוֹכֶה כְּיֶלֶד, כְּשֶׁהוּא מְפָרֵט אֶת שְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל כָּל הַחוֹלִים הַמְרֻבִּים, אֲשֶׁר הֻזְכְּרוּ לְפָנָיו, וּמְשַׁוֵּעַ לִרְפוּאָתָם.

פַּעַם אָמַר לְפַרְנָס צִבּוּר אֶחָד, שֶׁבָּא לְהִתְיָעֵץ עִמּוֹ בְּעִנְיָנִים מְדִינְיִים: "אַף כִּי אָשִׁיב מִמִּין הַשִּׂאֵלָה, מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכִּי לְיַעֵץ לְכָל אִישׁ עַל פִּי דַּרְכּוֹ, מִכָּל מָקוֹם לְדִידִי קַיָּם אֶמְצָעִי אֶחָד בִּלְבַד נֶגֶד כָּל הַמְצוּקוֹת - לְהִתְפַּלֵּל!".

בְּאַחַת מֵאִגְרוֹתָיו כָּתַב: "בְּכָל פֶּגַע הֲרֵינִי מֵרְגָּל לְהַחֲזִיק אֶת הָאֱמוּנָה, כִּי לֹא נַעֲשָׂה דָּבָר בָּעוֹלָם בְּמִקְרֶה, רַק עַל פִּי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַהֲרֵינִי מִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה לְהַעֲבִיר אֶת הַגְּזֵרָה". לֹא יִפָּלֵא, אֵפוֹא, עַל דְּבָרִים שֶׁאָמַר לְתַלְמִידָיו, כִּי יְגִיעָתוֹ בַּתְּפִלָּה עוֹלָה עַל יְגִיעָתוֹ בְּסֻגְיוֹת חֲמוּרוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁבִּים הַתַּלְמוּד!...

הַמְּאוֹרָע שֶׁהִסְעִיר אֶת הָרַב אַבְרַמְסְקִי

אֶחָד מִתַּלְמִידָיו שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי זַצַ"ל נָשָׂא אִשָּׁה וְעָבַר לָגוּר בְּמָקוֹם רָחוֹק. יָמִים רַבִּים עָבְרוּ שֶׁלֹּא נִזְדַּמֵּן לוֹ לִפְגֹּשׁ אֶת רַבּוֹ. כַּעֲבֹר שָׁנִים מִסְפָּר, בָּא הַתַּלְמִיד לְבַקֵּר אֶת רַבּוֹ רַבִּי יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי, וּכְדַרְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם שָׁאַל רַבִּי יְחֶזְקֵאל אֶת תַּלְמִידוֹ לִשְׁלוֹמוֹ וְלִשְׁלוֹם אִשְׁתּוֹ וְ... יְלָדָיו. הַתַּלְמִיד, שֶׁעַדַיִן לֹא הִתְבָּרֵךְ בִּזֶּרַע שֶׁל קַיָּמָא, הָיָה נָבוֹךְ וְהִשְׁפִּיל אֶת רֹאשׁוֹ.

חָזְרוּ פָּנָיו שֶׁל רַבִּי יְחֶזְקֵאל, שֶׁעָמַד מִיָּד עַל מַשְׁמָעוּת הַדָּבָר, וְנֶעֶתְקוּ דְּבָרִים מִפִּיו. כְּשֶׁהִתְאוֹשֵׁשׁ הֵרִים אֶת יָדוֹ וְאָמַר: הִנְנִי מַבְטִיחָךְ שֶׁמִּיּוֹם זֶה וָהָלְאָה אֶתְפַּלֵּל בַּעֲדָךְ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם, עַד שֶׁתִּתְבָּרֵךְ בִּפְרִי בֶּטֶן, וְאַתָּה מִצִּדְּךָ אָנָּא מְחַל לִי עַל כִּי צִעַרְתִּיךָ...

רַק לְאַחַר שֶׁזָּכָה הָאִישׁ לְהִתְבָּרֵךְ בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, נִרְגַּע לִבּוֹ שֶׁל הָרַב מֵאֲשֶׁר אֵרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם.

תְּפִלָּה עַל אֲחֵרִים - לְלֹא הֲפוּגָה וְהֶסַח הַדַּעַת

מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִיד שֶׁבִּקֵּשׁ מֵהַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי יְחֶזְקֵאל לֵוִינְשְׁטֵיין זַצַ"ל, מְנַהֵלָהּ הָרוּחָנִי שֶׁל יְשִׁיבַת פּוֹנִיבֶז', שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלָיו, הוֹאִיל וְהוּא נִמְצָא בְּצָרָה רַחֲמָנָא לְצִלָּן. חָלְפוּ חֳדָשִׁים מִסְפָּר,

---

ד. אָמְנָם בְּ'בַד קֹדֶשׁ' הִקְשָׁה בְּנוֹסָף לְכָךְ, מַדּוּעַ לֹא נָקְטוּ חַז"ל כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה מִמַּעֲשֶׂה מִרְיָם, שֶׁנֶּעֱנְתָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה 'אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ', וּלְפִי דְּבָרָיו יִתֹּרָץ, שֶׁקַּבָּלַת הַתְּפִלָּה - זֶהוּ טִבְעָהּ שֶׁל תְּפִלָּה וְלֹא כֹּחָהּ. אוּלָם לְתֵרוּץ סֵפֶר 'אִישׁ לְרֵעֵהוּ' עֲדַיִן תִּיקְשֵׁי, הֲלֹא הַצָּרַעַת בָּאָה לְמִרְיָם כְּעֹנֶשׁ עַל שֶׁדִּבְּרָה לָשׁוֹן הָרַע בְּמֹשֶׁה, וּמִכָּךְ שֶׁהוֹעִילָה תְּפִלַּת מֹשֶׁה עַל אַף כֵּן אַתָּה לָמֵד כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה, וּמַדּוּעַ לָמְדוּ זֹאת מִקַּיִן? אָכֵן יֵשׁ אוֹמְרִים (מִקְרָא קֹדֶשׁ להגר"ד קוק שליט"א בְּהַעֲלוֹתְךָ, שִׁעֲרֵי קֹדֶשׁ ח"ב סִימָן קסט) שֶׁאַף תְּפִלַּת מֹשֶׁה עַל מִרְיָם הוֹעִילָה רַק בְּמֻחֶצָה, וּמִטַּעַם זֶה הָיְתָה בְּהֶסְגֵּר שִׁבְעָה יָמִים, וְלֹא י"ד, וְצָרִיךְ עִיּוּן.

עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר, שֶׁלְּקַמָּן (עמ' רסא) הֵבֵאנוּ דִּבְרֵי הָרַב חִיּדָ"א בְּרֹאשׁ דּוֹד (תּוֹלְדוֹת) אֲשֶׁר הִרְגִּישׁ בְּהֶעָרָה זוֹ, כֵּיצַד מוּכָח מִכָּאן כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה, הֲלֹא אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵבִיא אֶת הַצָּרָה מִפְּנֵי שֶׁמִּתְאַוֶּה לַתְּפִלָּה, דֵּין הוּא שֶׁלְּאַחַר תְּפִלָּה תֵּעָלֵם הַצָּרָה. וּבֵאֵר שֶׁעֻקְּרוּת רִבְקָה הָיְתָה מִטַּעַם אַחֵר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁתְּפִלַּת לָבָן עָשְׂתָה פֵּרוֹת, וּלְבַטֵּל טַעַם זֶה יֵשׁ צֹרֶךְ בְּכֹחַ חָזָק שֶׁל תְּפִלָּה, וְעַיֵּן לְקַמָּן (עמ' רסא) וּבַהֶעָרָה שָׁם.

וְהִנֵּה אוֹתוֹ תַּלְמִיד בָּא שׁוּב לְרַבִּי יְחֶזְקֵאל כְּדֵי לְבַשֵּׂר לוֹ שֶׁבָּרוּךְ הַשֵּׁם צָרָתוֹ חָלְפָה. רַבִּי יְחֶזְקֵאל בְּשָׁמְעוֹ זֹאת נָשַׂם לְרָוָחָה. הוּא גִּלָּה בְּהִזְדַּמְנוּת זֹאת לַתַּלְמִיד, שֶׁלָּקַח לַלֵּב אֶת מְצוּקָתוֹ וְזֶה הִשְׁפִּיעַ לְרָעָה עַל מַצַּב בְּרִיאוּתוֹ. וְכִי כָּל אוֹתָם חֳדָשִׁים הִתְפַּלֵּל עָלָיו לְלֹא הֶסַח הַדַּעַת, עַד שָׁעָה שֶׁנִּתְבַּשֵּׂר שֶׁנִּוָּשַׁע מִן הַשָּׁמַיִם.

כַּאֲשֶׁר פָּנָה אֵלָיו פַּעַם אַבְרֶךְ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲבוּר בְּנוֹ הַחוֹלֶה, אָמַר לוֹ רַבִּי יְחִיאֵל: וְכִי חוֹשֵׁב אַתָּה שֶׁתֹּצָא יְדֵי חוֹבָה בַּתְּפִלָּה שֶׁלִּי? עָלֶיךָ מוּטָל בְּתוֹר אָב לְהִתְאַמֵּץ בְּעַצְמְךָ בִּתְפִלָּה, וְלֹא לִסְמֹךְ עַל תְּפִלָּתִי בִּלְבַד!

תְּפִלָּה - בִּמְקוֹם בְּקוּר אֵצֶל רוֹפֵא

הֵעִיד רַבִּי אַרְיֵה לֵיב הַכֹּהֵן זַצ"ל, בְּנוֹ שֶׁל ה'חָפֵץ חַיִּים': אִמִּי זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה סִפְּרָה לִי שֶׁכְּמַעַט לֹא אֵרַע שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהַזְמִין רוֹפֵא עֲבוּר הַיְלָדִים בַּבַּיִת. כַּאֲשֶׁר מִישֶׁהוּ מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה חָלָה, יָעַץ לָהּ אָבִי זַצ"ל לְחַלֵּק פּוּד לֶחֶם (כ-16 קִילוֹגְרַם) לָעֲנִיִּים, וְאִלּוּ הוּא, הָיָה עוֹלֶה לָעֲלִיָּה וּמִתְפַּלֵּל שָׁם עַל הַחוֹלֶה שֶׁיִּתְרַפֵּא. וּמִיָּד הָיָה הַחוֹלֶה מַבְרִיא.

עוֹד סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי אִיצֶ'ה אַב בֵּית דִּין פּוֹנִיבֶ'ז': בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבָּאתִי אֶל ה'חָפֵץ חַיִּים', עוֹד לִפְנֵי שֶׁרְאִיתִיהוּ - כְּבָר הִבְחַנְתִּי בְּגַדְלוּתוֹ. כַּאֲשֶׁר נִכְנַסְתִּי לְבֵיתוֹ, הִנֵּה שׁוֹמְעוֹת אָזְנַי קוֹל בְּכִי וִילָלָה בּוֹקֵעַ מֵעֲלִיַּת הַגַּג, הִתְעַנְיַנְתִּי אֵצֶל בְּנֵי הַבַּיִת לְסִבַּת הַבֶּכִי, וְהִסְבִּירוּ לִי כִּי יֶשְׁנָהּ אִשָּׁה הַמַּקְשָׁה לִיֹּלֵד, וְרַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר מִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ כָּעֵת. אָמַרְתִּי לְעַצְמִי: אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל זוּלָתוֹ כָּל כָּךְ בִּדְמָעוֹת וּמִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב - וַדַּאי אָדָם גָּדוֹל הוּא.

תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים - תְּפִלָּה שְׁלֵמָה

הִזְכִּירוּ אֶת מַאֲמַר חַז"ל "מִפְּנֵי מָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ עֲקוּרִים? מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים". וְלִכְאוֹרָה צָרִיךְ לְהָבִין, בְּמַה שׁוֹנָה תְּפִלַּת הַצַּדִּיק מִתְּפִלַּת שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת, וּבַמֶּה הִיא נְעִימָה כִּבְיָכוֹל לְאָזְנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד כְּדֵי שֶׁמִּתְאַוֶּה לָהּ בְּאֹפֶן מְיֻחָד? זֹאת וְעוֹד, מַדּוּעַ הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָבוֹת עֲקוּרִים כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ? הֲלֹא אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים בְּוַדַּאי הָיוּ מִתְפַּלְּלִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ גַּם בְּלֹא זֶה, כְּפִי שֶׁמָּצִינוּ בְּיִצְחָק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה' עוֹד לִפְנֵי בּוֹא רִבְקָה אֵלָיו.

וּבְאוֹר הָעִנְיָן הוּא, שֶׁשּׁוֹנָה בְּאֵיכוּתָהּ תְּפִלַּת הַצַּדִּיק מִתְּפִלַּת שְׁאָר אָדָם, הוֹאִיל וְהִיא בָּאָה מִתּוֹךְ הַרְגָּשָׁה עֲמֻקָּה וְחוּשִׁית בִּפְנֵי מִי הֵם עוֹמְדִים, וּבִפְנֵי מִי הֵם מִתְפַּלְּלִים, הֵם 'חַיִּים' אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע מֵחַיֵּיהֶם, כְּדִבְרֵי הָרַמְ"א בְּהַגָּהָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לְ'שֻׁלְחָן עָרוּךְ' (או"ח א, א): "'שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד' הוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה **וּבְמַעֲלוֹת הַצַּדִּיקִים**... וּכְשֶׁיָּשִׂים הָאָדָם אֶל לִבּוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר מְלֹא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֶה בְּמַעֲשָׂיו... מִיָּד יַגִּיעַ אֵלָיו הַיִּרְאָה וְהַהַכְנָעָה בְּפַחַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבוּשָׁתוֹ מִמֶּנּוּ תָּמִיד". הוֹאִיל וְכֵן **הַתְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם מְרוֹמֶמֶת יוֹתֵר, וּבָאָה מִתּוֹךְ שִׁפְלוּת וְהַכְנָעָה גְּמוּרָה, וּמִתּוֹךְ הִתְבַּטְּלוּת מֻחְלֶטֶת לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַכֹּל בְּיָדוֹ וְאֵין בִּלְתּוֹ**. וּמִשּׁוּם זֶה הֻצְרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ לִהְיוֹת עֲקָרִים, כְּדֵי שֶׁתִּתְעַמֵּק בִּלְבָּם מִדַּת הַהַכְנָעָה, וְיִרְבּוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּתְפִלָּה מֻשְׁלֶמֶת וְאִיכוּתִית כְּמוֹ זוֹ. וּכְפִי שֶׁאָכֵן מַדְגִּישׁ הַכָּתוּב 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק אֶל ה'', וּבֵאֲרוּ לְעֵיל מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל ה'נְּתִיבוֹת שָׁלוֹם', שֶׁהָיָה טָמוּן בִּתְפִלַּת יִצְחָק כֹּחַ שֶׁל 'חֲתִירָה', אֲשֶׁר יְסוֹדוֹ בְּהַכְנָעָה אֲמִתִּית לַבּוֹרֵא, כַּנֶּאֱמַר אֵצֶל מְנַשֶּׁה: "**וַיַּכְנִיעַ מְאֹד** מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו... **וַיֶּעְתַּר** לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ...".

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה חָפֵץ בְּאוֹתָהּ הַבְּעַת הַכְנָעָה שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, עַל כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת הַקְּשָׁיִ וְהַנִּסָּיוֹן, תְּפִלַּת הָאָבוֹת וּדְבֵקוּתָם בַּבּוֹרֵא הָיְתָה הַמַּטָּרָה, וַעֲקָרוּתָם - אֶמְצָעִי לְהַגִּיעַ לְכָךְ. וְכֵן דִּיֵּק רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי לְשׁוֹן הַפָּסוּק: "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא": "הָיָה רָאוּי לְהַקְדִּים וְלוֹמַר 'וַתְּהִי

רִבְקָה עֲקָרָה', וְאַחַר כָּךְ 'וַיֵּעָתֵר יִצְחָק לַה'... כִּי עֲקָרָה הִוא'. וּמַה שֶׁהַקְּדִים הַתְּפִלָּה יִתָּכֵן לוֹמַר שֶׁהַקְּדִים **הָעֲקָר**, וְלָמַדְנוּ שֶׁאֵין הַכַּוָּנָה שֶׁתִּהְיֶה הָעֲקָרוּת סִבַּת הַתְּפִלָּה, שֶׁאִם כֵּן הַסִּבָּה עִקָּר וְהַתְּפִלָּה טָפֵל לָהּ, אֲבָל כַּוָּנַת לְשׁוֹן הַכָּתוּב כִּי הַתְּפִלָּה סִבַּת הָעֲקָרוּת, וְלוֹמַר לְךָ שֶׁלֹּא **נִתְעַקְּרָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל הַדָּבָר**, לְפִיכָךְ הִקְדִּים הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הָעִקָּר וְהַסִּבָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ בָּאָה הָעֲקָרוּת לְרִבְקָה אִמֵּנוּ. וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ ז"ל: מִפְּנֵי מָה נִתְעַקְּרוּ הָאִמָּהוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים".

וְכָל כָּךְ הַצַּדִּיקִים דְּבֵקִים וּכְנוּעִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, עַד כְּדֵי שֶׁמִּצַּד עַצְמָם - אֵין לָהֶם רָצוֹן בִּכְלָל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁמִּתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם מְחַדֵּשׁ בָּהֶם רָצוֹן שֶׁעֲבוּרוֹ יִתְפַּלְּלוּ. וּכְדֶרֶךְ שֶׁהֵבֵאנוּ לְעֵיל לְבָאֵר בְּשֵׁם הָאַדְמוּ"ר הַקָּדוֹשׁ רַבִּי דָּוִד מִקּוֹצְק זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אָמֵן (נִפְלָאוֹת תְּהִלִּים) עַל הַפָּסוּק (שָׁם קמה, יט): "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם", הַצַּדִּיקִים כָּל כָּךְ בְּטֵלִים לִרְצוֹן ה', כָּךְ שֶׁאֵין לָהֶם רָצוֹן עַצְמִי, הֵם לֹא מַרְגִּישִׁים חֲסֵרִים בְּשׁוּם דָּבָר, מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? נוֹטֵעַ וּמְחַדֵּשׁ בָּהֶם בָּרָצוֹן, 'רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה', וְזֹאת כְּדֵי שֶׁיִּשְׁוְעוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵם.

יְסוֹד זֶה שֶׁלַּצַּדִּיק אֵין רָצוֹן עַצְמִי, מוֹפִיעַ גַּם בְּדִבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים. דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (ע"ז ז, ב): "תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שׁוֹאֵל אָדָם צָרְכָיו **וְאַחַר כָּךְ** יִתְפַּלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר: 'תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ', אֵין שִׂיחָה אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה'". מְבָאֵר הָרִיטְבָ"א בְּחִדּוּשָׁיו אֶת מַהֲלַךְ הַגְּמָרָא: לָמַד רַבִּי אֶלְעָזָר 'תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף' - הַכַּוָּנָה לְבַקֶּשֶׁת צָרְכָיו, שֶׁבָּהּ יֵשׁ לִפְתֹּחַ, 'וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ' - הִיא הַתְּפִלָּה הַקְּבוּעָה דְּרַבִּים, וּמִנַּלַן שֶׁ'שִׂיחָה' הַיְנוּ תְּפִלָּה דְּרַבִּים דַּוְקָא? מִיִּצְחָק שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ 'לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה' וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה. וְאִם תֹּאמַר, אוּלַי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו הַפְּרָטִיִּים? מִתָּרֵץ הָרִיטְבָ"א: "דְּהָא וַדַּאי תְּפִלַּת יִצְחָק מִסְתָּמָא תְּפִלַּת מִנְחָה קְבוּעָה הָיְתָה וְצָרְכֵי רַבִּים וְלֹא שְׁאֵלַת צָרְכָיו, **כִּי לֹא הָיָה הוּא צָרִיךְ לְשׁוּם דָּבָר**, וְגַם **תְּפִלַּת הַחֲסִידִים לְעוֹלָם עַל הָרַבִּים הִיא וְלֹא עַל עַצְמָם**".

תְּפִלָּה בְּכַוָּנַת הַלֵּב

מִלְּשׁוֹן רַשִׁ"י עַל אוֹמְרוֹ: 'וַיֵּעָתֵר יִצְחָק לַה'' - הִרְבָּה וְהִפְצִיר בִּתְפִלָּה, אָנוּ לְמֵדִים כִּי תְּפִלָּה כְּהִלְכָתָהּ הָרְאוּיָה לְהִתְקַבֵּל, צְרִיכָה לְהֵאָמֵר בְּרִבּוּי וּבְהַפְצָרָה, רִבּוּי - בְּכַמּוּת, וְהַפְצָרָה - בְּאֵיכוּת. דְּהַיְנוּ שֶׁעַל הַמִּתְפַּלֵּל הֵן לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה, וְהֵן לְכַוֵּן לִבּוֹ וּלְהַפְצִיר בְּכָל נַפְשׁוֹ וּמְאוֹדוֹ.

וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה אָמְרוּ בַּגְּמָרָא (ר"ה יח, א): "שְׁנַיִם שֶׁעָלוּ לַגַּרְדּוֹם לִידוֹן וְדִינָן שָׁוֶה, זֶה יָרַד וְזֶה לֹא יָרַד, זֶה נִצַּל וְזֶה לֹא נִצַּל. מִפְּנֵי מָה זֶה יָרַד וְזֶה לֹא יָרַד, זֶה נִצַּל וְזֶה לֹא נִצַּל? זֶה - הִתְפַּלֵּל וְנַעֲנָה, וְזֶה הִתְפַּלֵּל וְלֹא נַעֲנָה. מִפְּנֵי מָה זֶה נַעֲנָה וְזֶה לֹא נַעֲנָה? זֶה **הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה שְׁלֵמָה - נַעֲנָה**, וְזֶה **לֹא הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה שְׁלֵמָה - לֹא נַעֲנָה**".

כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה תָּלוּי בְּמִדַּת **הַהַפְצָרָה וְהַכַּוָּנָה** שֶׁנָּסַךְ הַמִּתְפַּלֵּל בְּתוֹכָהּ. וְהַדָּבָר פָּשׁוּט וּבָרוּר, כִּי אִלּוּ אוֹתוֹ אָדָם שֶׁלֹּא נִצַּל, הָיָה מוּדָע לְכָךְ שֶׁנִּדְרֶשֶׁת מִמֶּנּוּ עוֹד קְצָת כַּוָּנָה כְּדֵי לְהִנָּצֵל, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה חוֹסֵךְ מַאֲמָץ לְכַוֵּן בְּכָל כֹּחוֹ...

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הַגְּרָ"א לְשׁוֹן הַפָּסוּק (דְּבָרִים ד, כט) "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ", לִכְאוֹרָה פָּתַח הַפָּסוּק בִּלְשׁוֹן רַבִּים 'וּבִקַּשְׁתֶּם', וְסִיֵּם בִּלְשׁוֹן יָחִיד 'מָצָאתָ', וְצָרִיךְ בֵּאוּר פְּשַׁר דָּבָר. אֶלָּא - מְבָאֵר הַגְּרָ"א - רַבִּים הֵם הַמִּתְפַּלְּלִים, אוּלָם יְחִידִים הֵם הַמְכַוְּנִים כָּרָאוּי וְנַעֲנִים בִּתְפִלָּתָם, "זֶה הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה שְׁלֵמָה - נַעֲנָה, וְזֶה לֹא הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה שְׁלֵמָה - לֹא נַעֲנָה". וְעַל אוֹתוֹ יָחִיד הַמְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ נֶאֱמַר 'וּמָצָאתָ' הוּא יִמְצָא אֶת מְבַקְּשׁוֹ, וּמַדּוּעַ? 'כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ

בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ׳, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנַת הַלֵּב וּבְרִגְשַׁת הַנֶּפֶשׁ.

וְהִזְכִּירָנוּ כְּבָר לְעֵיל אֶת דִּבְרֵי הַ׳חָזוֹן אִישׁ׳ בְּאִגְּרוֹתָיו (קֹבֶץ אִגְּרוֹת חֵלֶק ב׳ אִגֶּרֶת קלב) הַמְלַמֵּד אוֹתָנוּ אוֹרְחוֹת חַיִּים, וּמֵעִיד עַל עַצְמוֹ מַהֵן דַּרְכֵי הַהִתְמוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ בְּסַעֲרוֹת הַחַיִּים: ״בְּכָל פְּגַע הֲרֵינִי מֻרְגָּל לְהַחֲזִיק אֶת הָאֱמוּנָה כִּי לֹא נַעֲשָׂה דָּבָר בָּעוֹלָם בִּמְקֹרֶה, רַק עַל פִּי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַהֲרֵינִי **מִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה** לְהַעֲבִיר אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה. וּלְפִיכָךְ הֲרֵינִי מִתְיַחֵס בְּקְרִירוּת לְהִשְׁתַּדְּלוּת, כִּי עַל פִּי הָרֹב אֵין הַהִשְׁתַּדְּלוּת בְּרוּרָה״.

אֶחָד הַצּוֹעֵק וְאֶחָד הַלּוֹחֵשׁ - וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוְּנוּ...

פַּעַם חָלָה אֶחָד מִבָּנָיו שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי סַלְמָן מוּצָפִי זַצ״ל, תִּינוֹק רַךְ בַּשָּׁנִים. בְּשַׁבָּת הוֹדִיעוּהוּ שֶׁמַּצָּבוֹ הֶחְמִיר. בְּפִתְיחַת הַהֵיכָל בְּמִנְחָה, נִצַּב הַצַּדִּיק לְיַד אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ הַפָּתוּחַ וְהֶעֱתִיר בְּלַחַשׁ וּבְמִלִּים סְפוּרוֹת לִרְפוּאַת הַתִּינוֹק הַחוֹלֶה. כַּאֲשֶׁר בָּא לְבֵיתוֹ, לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, שָׁאֲלָה אוֹתוֹ הָרַבָּנִית: ״הַאִם הִתְפַּלַּלְתָּ לִשְׁלוֹם הַתִּינוֹק?״, ״בִּקַּשְׁתִּי בְּכַמָּה מִלִּים וּבְלַחַשׁ בִּפְתִיחַת הַהֵיכָל״ - הֵשִׁיב לָהּ. הִתְפַּרְכְּמוּ פָּנֶיהָ בְּאֵי שְׂבִיעוּת רָצוֹן.

רָאָה רַבִּי סַלְמָן שֶׁאֵין הַדְּבָרִים מַשְׂבִּיעִים אֶת רְצוֹנָהּ, פָּנָה וְאָמַר לָהּ: ״וְכִי מָה רָצִית, שֶׁאֶצְעַק אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַמִּתְפַּלְּלִים יִשְׁמְעוּ אֶת זַעֲקָתִי? אֵין זֶה אֶלָּא עִנְיָן שֶׁבֵּינִי לְבֵין קוֹנִי, וּמַסְפִּיק שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי אֵלָיו בְּלַחַשׁ וּבְכַוָּנַת הַלֵּב, כִּי גַּם כָּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ. שׁוֹמֵעַ הוּא לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בֶּאֱמֶת״. וְאָכֵן, בְּאוֹתוֹ עֶרֶב הוּטַב מַצָּבוֹ שֶׁל הַתִּינוֹק וְנִתְרַפֵּא.

תְּפִלָּה בְּלֹא כַּוָּנָה - מִנְחָה לְעֻשָּׁו!

בְּכָל הִזְדַּמְּנוּת, הָיָה הָאֲדְמוֹ״ר מִגּוּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל אַלְטֵר זַצ״ל, מַזְכִּיר אֶת הַחוֹבָה לְהִתְפַּלֵּל וּלְבָרֵךְ בִּמְתִינוּת כְּאַזְהָרַת חַז״ל (בְּרָכוֹת מז, א): ״לֹא יִזְרֹק בְּרָכָה מִפִּיו״. כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, זֶרֶז וְתָבַע שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ בְּקוֹל רָם וּמִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּוְקָא. וּמַרְגְּלִיהּ בְּפוּמֵיהּ בְּשֵׁם הָאֲדְמוֹ״ר מִקּוֹצְק: ״רַיְקַח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו״ - אָדָם הַחוֹטֵף תְּפִלָּה אוֹ בְּרָכָה, ״מִן הַבָּא בְּיָדוֹ״, בְּלֹא יִשּׁוּב הַדַּעַת, מִבְּלִי הֱכָנָה מֻקְדֶּמֶת, הֲרֵי זוֹ מִנְחָה לְסִטְרָא אַחֲרָא, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

"וְיִתֶּן לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ"

סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב מֵאִיר שֶׁכְטֶר שליט״א (לְקוּטֵי אֲמָרִים חֵלֶק א׳ עַמּוּד קנו):

הָרַב הֶחָסִיד רַבִּי יַעֲקֹב פִּילְמֶר (מֵחַסִידֵי בְּרֶסְלֶב) פָּגַשׁ פַּעַם אַחַת אֶת הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל קָרְדוֹנֶער זַצ״ל לְאַחַר עֲרִיכַת ״הִתְבּוֹדְדוּת״. פָּנָיו לָהֲטוּ וּבָעֲרוּ וְעֵינָיו נְפוּחוֹת הָיוּ מִדֶּמַע לְמַעְלָה מֵהָרָגִיל. לִתְמִיהָתוֹ שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב עַל כָּךְ, הֵשִׁיב רַבִּי יִשְׂרָאֵל כִּי נִזְדַּמְּנָה לְפָנָיו זֶה עַתָּה מְצָוָה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר שֶׁל פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, לְהַצִּיל שְׁנֵי יְלָדִים מִשְׁמָד רַחֲמָנָא לִיצְלָן. אַף דּוֹרְשִׁים עֲבוּרָם סְכוּם עָתֵק, שֶׁהוּא עַצְמוֹ לֹא יוּכַל בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לַעֲמֹד בָּזֶה בִּהְיוֹתוֹ עָנִי מָרוּד. וְלָכֵן בָּכָה שָׁעָה אֲרֻכָּה לִפְנֵי אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיְּזַמֵּין לוֹ הַכֶּסֶף.

לְשֵׁמַע הַדְּבָרִים, הִתְרַגֵּשׁ רַבִּי יַעֲקֹב מְאֹד וַאֲחָזַתּוּ אֵשׁ קֹדֶשׁ, וּפָנָה לְרַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּאָמְרוֹ, הִנֵּה יֵשׁ לִי כָּרֵגַע בְּאַמְתַּחְתִּי סְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל (אוֹתוֹ חָסַךְ בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע שָׁנִים וְצֵרֵף פְּרוּטָה לִפְרוּטָה, כְּדֵי לִסַּע לְצִיּוּן רַבִּי נַחְמָן זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אָמֵן בְּאוֹמָן, וְהֶחְלִיט עַל אֲתָר לְהַקְדִּישׁ אֶת כָּל הַסְּכוּם לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים) וּמָסַר אֶת כָּל הַכֶּסֶף לְרַבִּי יִשְׂרָאֵל. וּלְמַרְבִּית הַפֶּלֶא הִתְאִים הַסְּכוּם בְּדִיּוּק לְצֹרֶךְ פִּדְיוֹן שְׁנֵי הַיְלָדִים.

מוֹסִיף רַבִּי יַעֲקֹב מֵאִיר בְּשׁוּלֵי הַסִּפּוּר: רְאוּ מַה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, לֹא רַק שֶׁהִשִּׂיג רַבִּי יִשְׂרָאֵל תּוֹךְ דַּקּוֹת סְפוּרוֹת אֶת כָּל הַסְּכוּם בִּמְלוֹאוֹ, אֶלָּא עוֹד מֵאִישׁ עָנִי וְאֶבְיוֹן, שֶׁבְּוַדַּאי בְּעֵת שֶׁפֵּרֵט בְּפָנָיו אֶת דְּבַר הַמַּעֲשֶׂה, לֹא חָלַם לְרֶגַע כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ לְמַלֵּא מְבֻקָּשׁוֹ, אֶלָּא כָּאָמוּר, זֶהוּ כֹּחַ הַתְּפִלָּה, **לְזַמֵּן אֶת הָאִישׁ הַנָּכוֹן בַּמָּקוֹם הַנָּכוֹן, בְּאֹפֶן בִּלְתִּי צָפוּי בַּעֲלִיל!**

מַעֲלַת תְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ עִמָּהּ דִּמְעָה

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (בְּרָכוֹת לב, ב): "מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִנְעֲלוּ שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי', וְאַף עַל פִּי שֶׁשַּׁעֲרֵי תְּפִלָּה נִנְעֲלוּ - **שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעֲלוּ**, שֶׁנֶּאֱמַר 'שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ'". וּבְאֵר הַמְּאִירִי (ב"מ נט, א): "**אַף עַל פִּי שֶׁרֹב תְּפִלָּה אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לֵעָנוֹת בָּהּ, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁהִיא יוֹצְאָה מִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב עַד שֶׁהַדִּמְעָה גּוֹבֶרֶת עָלָיו - מְקֻבֶּלֶת בְּיוֹתֵר**".

תְּפִלָּה שֶׁמִּתְלַוָּה אֵלֶיהָ דִּמְעָה - סִימָן הִיא שֶׁבָּאָה מִמַּעֲמַקֵּי לֵב נִשְׁבָּר, וּבְכֹחַ תְּפִלָּה שֶׁכָּזוֹ לַהֲפֹךְ וּלְשַׁדֵּד אֶת הַטֶּבַע מִקָּצֶה לְקָצֶה. וּמָצִינוּ אֵצֶל לֵאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ 'וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת', בְּאֵר רַשִׁ"י, שֶׁהָיוּ הַכֹּל אוֹמְרִים שְׁנֵי בָּנִים לְרִבְקָה וּשְׁתֵּי בָּנוֹת לְלָבָן, הַגְּדוֹלָה לַגָּדוֹל וְהַקְּטַנָּה לַקָּטָן, וְהִיא שֶׁהָיְתָה סְבוּרָה לַעֲלוֹת בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל עֵשָׂו, **הָיוּ דִּמְעוֹת זוֹלְגוֹת מֵעֵינֶיהָ מֵאֵין הֲפוּגוֹת, עַד שֶׁנִּשְׁתַּנְּתָה צוּרָתָן מֵרֹב בֶּכִי**. וְאָכֵן זָכְתָה בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר לְהִנָּשֵׂא לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, וְלָלְדָה כְּמַחֲצִית מִמִּנְיַן שִׁבְטֵי ק-ה, וּלְעֻמָּתָהּ רָחֵל נוֹתְרָה עֲדַיִן עֲקָרָה, וּמַדּוּעַ? **כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּה מִלֵּב נִשְׁבָּר, רְוִיָּה בְּדִמְעוֹת**, וְרַק כַּאֲשֶׁר תַּגִּיעַ רָחֵל לְמַדְרֵגַת תְּפִלָּה שֶׁכָּזוֹ - תִּזְכֶּה שֶׁיִּפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי פְּרִיָּה וּרְבִיָּה בְּפָנֶיהָ.

וּלְפִי זֶה, יֵשׁ לְבָאֵר עִנְיָן מַפְלִיא, שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר בִּקְּשָׁה רָחֵל מִלֵּאָה אֶת דּוּדָאֵי רְאוּבֵן, טָעֲנָה לֵאָה לְעֻמָּתָהּ (בְּרֵאשִׁית ל, טו) "הַתְאָמֶר לָהּ הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי וְלָקַחַת גַּם אֶת דּוּדָאֵי בְּנִי", וּמִפֶּרֶשֶׁת הַשִּׁאֲלָה, לְכְאוֹרָה כֵּיצַד לֵאָה מִטִּיחָה דְּבָרִים כָּאֵלּוּ בְּרָחֵל? הֲלֹא אַדְרַבָּה יַעֲקֹב רָצָה בְּרָחֵל וְלֹא בְּלֵאָה, רָחֵל אִמְּנוּ בְּטוּב לִבָּהּ מָסְרָה לָהּ אֶת הַסִּימָנִים, וּנְשָׂאָהּ יַעֲקֹב בְּלֹא דַּעַת, הֵיאַךְ שֶׁלֵּאָה תֹּאמַר לְרָחֵל 'הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי'? וְעַיֵּן שִׂיחָתֵנוּ לְפָרָשַׁת 'בְּחֻקֹּתַי' ('אַשְׁיחָה בְּחֻקֶּיךָ' וַיִּקְרָא עמ' שמז) מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בָּזֶה.

וּמֵעַתָּה יֵשׁ לוֹמַר, כִּי אָמְנָם לְמַרְאֵה עַיִן נִרְאָה שֶׁלֵּאָה זָכְתָה בְּיַעֲקֹב עֵקֶב טוּב לִבָּהּ שֶׁל רָחֵל, אוּלָם מִבְּחִינָה רוּחָנִית - טָעֲנָה לֵאָה - **אֲנִי קָנִיתִי אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ בִּדְמָעוֹתַי**, בִּשְׁלֵמוּת תְּפִלָּתִי, כִּי תְּפִלָּה שֶׁכָּזוֹ - מֻכְרַחַת הִיא לְהִתְקַבֵּל, לְעֻמַּת זֹאת רָחֵל, שֶׁיִּתְּכֵן וְרָאֲתָה בְּנִשּׂוּאֶיהָ עִם יַעֲקֹב מֵעֵין 'מוּבָן מֵאֵלָיו' וְלֹא הִתְאַמְּצָה כָּל כָּךְ בִּתְפִלָּה, הִיא זֹאת שֶׁאֲלִיבָּא דֶּאֱמֶת זָכְתָה שֶׁלֹּא כָּל כָּךְ מְשׁוּרַת הַדִּין, וּמִמֵּילָא אֵין תֵּמַהּ כָּל כָּךְ שֶׁלֵּאָה אָמְרָה לָהּ 'הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי'.

אוּלָם לְאַחַר זְמַן, כַּאֲשֶׁר הֵטִיבָה רָחֵל אִמֵּנוּ לְהַרְגִּישׁ בְּלִבָּהּ אֶת הַצַּעַר הַגָּדוֹל שֶׁל הָעֲקָרוּת, פָּנְתָה בְּלֵב נִשְׁבָּר לְיַעֲקֹב וּבִקְּשָׁה מִמֶּנּוּ 'הָבָה לִי בָנִים', הִתְפַּלֵּל עָלַי כְּפִי שֶׁאָבִיךָ הִתְפַּלֵּל עַל רִבְקָה אִשְׁתּוֹ. לְמִשְׁמַע טַעֲנָתָהּ זוֹ, חָרָה אַפּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּרָחֵל וְהוּא אוֹמֵר לָהּ בִּפְלִיאָה: "הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי אֲשֶׁר מָנַע מִמֵּךְ פְּרִי בָטֶן?", מְבָאֵר רַשִׁ"י: "אַתְּ אָמַרְתְּ שֶׁאֶעֱשֶׂה כְּאַבָּא, אֲנִי אֵינִי כְּאַבָּא, אַבָּא לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים אֲנִי יֵשׁ לִי בָּנִים, מִמֵּךְ מָנַע וְלֹא מִמֶּנִּי".

וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים, וְכִי יַעֲקֹב חוֹשֵׁב רַק עַל עַצְמוֹ? מַה הִפְרִיעַ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל רָחֵל, וְלִגְרֹם לָהּ אֹשֶׁר, שֶׁתִּזְכֶּה לַחֲבֹק בֵּן? וְכִי עֵקֶב כָּךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְלָדִים רָאוּי שֶׁיֹּאמַר 'שָׁלוֹם עָלַיִךְ נַפְשִׁי' וְיִמְנַע עַצְמוֹ מִלְּהִתְפַּלֵּל לְמַעַן צָרַת אִשְׁתּוֹ?

לְאוֹר הָאֱמוּר, יֵשׁ לִתֵּן פֶּתַח לַהֲבָנָה: הֲלֹא כָּל סִבַּת עֲקָרוּתָם שֶׁל הָאָבוֹת הָיְתָה מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל צַדִּיקִים, אָמַר יַעֲקֹב: לְאֵיזֶה תְּפִלָּה מִתְאַוֶּה ה'? לִתְפִלָּה מִלֵּב נִשְׁבָּר, בְּכַוָּנָה עֲמֻקָּה וּבְדִמְעָה, אֲנִי שֶׁיֵּשׁ לִי יְלָדִים - אֵינֶנִּי יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְרָמַת תְּפִלָּה שֶׁכָּזוֹ עֲבוּרְךָ, מִמֵּילָא הַתְּפִלָּה שֶׁלִּי אֵינָהּ בָּרַת תּוֹעֶלֶת. אַבָּא לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים - לָכֵן הָיְתָה הַפְצָרָתוֹ מִמַּעֲמַקֵּי לֵב נִשְׁבָּר, אוּלָם בְּנוֹגֵעַ אֵלַיִךְ 'מִמֵּךְ מָנַע וְלֹא מִמֶּנִּי', סִימָן הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹלֵךְ וְאֶת תְּפִלָּתֵךְ, וְרַק כַּאֲשֶׁר תִּשְׁאִי תְּפִלָּה מִמַּעֲמַקֵּי לִבֵּךְ הַטָּהוֹר תִּזְכִּי לִפְרִי בִּטְנֵךְ.

אָכֵן, כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּר לִבָּהּ בְּקִרְבָּהּ, וְהִיא הֵחֵלָּה לַחֲשֹׁשׁ שֶׁמָּא יִגָּרֵשׁ אוֹתָהּ יַעֲקֹב וְיִקָּחֶנָּה עֵשָׂו

לְאִשָּׁה, כִּדְבְרֵי רַשִׁ"י (ל, כב): "שֶׁהָיְתָה מְצֻרָה שֶׁלֹּא תַעֲלֶה בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁמָּא יִגָּרְשֶׁנָּה יַעֲקֹב לְפִי שֶׁאֵין לָהּ בָּנִים", נֶאֱמַר בָּהּ "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ"[ה].

דִּמְעַת הָאֵם - כֹּחַ הַמַּצְמִיחַ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל!

גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתֵיהֶם, יְחֻסוֹ תָּמִיד אֶת הַהַצְלָחָה הָאֲמִתִּית, הֵן הַגַּשְׁמִית וְהֵן הָרוּחָנִית, לְאוֹתָן תְּפִלּוֹת וְרֵיוֹת דְּמָעוֹת שֶׁנִּשְׁאוּ בְּכַוָּנָה וּמֵעֹמֶק הַלֵּב, וַאֲשֶׁר לֹא שָׁבוּ רֵיקָם. וּכְמוֹ שֶׁהָיָה נוֹהֵג לוֹמַר הַסְּטַיְפְּלֶר זַצַ"ל: לִפְעָמִים רוֹאִים שֶׁמְּבִית פָּשׁוּט בְּיוֹתֵר יוֹצֵא תַּלְמִיד חָכָם וְצַדִּיק, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַסַּבְתָּא שֶׁלּוֹ שָׁפְכָה לִבָּהּ בִּתְפִלָּה וּבִדְמָעוֹת שֶׁתִּזְכֶּה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאִם זֶה לֹא עָזַר לַבָּנִים הֲרֵי זֶה עוֹזֵר לַנְּכָדִים, כָּךְ שֶׁלְּבַסּוֹף מִתְבָּרֵר שֶׁשּׁוּם תְּפִלָּה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת רֵיקָם.

וְכֵן מְפֹרָסָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר הֵחֵל בַּעַל הַ'כְּתָב סוֹפֵר' לְלַמֵּד בִּישִׁיבַת פְּרֶשְׁבּוּרְג, הִגִּיעוּ הַתַּלְמִידִים לְאָבִיו הַ'חָתָם סוֹפֵר' וְהִבִּיעוּ בְּפָנָיו אֶת הִתְפַּעֲלוּתָם מִגְּדְלוּתוֹ הַתּוֹרָנִית שֶׁל בְּנוֹ, הֵשִׁיב לָהֶם הַ'חָתָם סוֹפֵר': "וְכִי חוֹשְׁבִים אַתֶּם שֶׁבְּחִנָּם זָכִיתִי בְּבֵן גָּדוֹל כָּזֶה? דְּעוּ לָכֶם תַּלְמִידַי **שֶׁאוֹצָר** זֶה עָלָה לִי **בְּכוֹבַע שֶׁל דְּמָעוֹת**, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד רַבִּי אַבְרָהָם לֹא הָיְתָה תְּפִלָּה שֶׁלֹּא בָּכִיתִי בָּהּ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ שֶׁאֶזְכֶּה שֶׁבְּנִי יִגְדַּל בַּתּוֹרָה...".

וּמְסֻפָּר, שֶׁפַּעַם אָמַר מַאן דְּהוּא לְהַגְרִי"ז שֶׁהִצְלִיחַ מְאֹד בְּחִנּוּךְ בָּנָיו. הֵגִיב הַגְרִי"ז וְאָמַר: "אֲנִי הִצְלַחְתִּי? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָזַר לִי, וְכִי יוֹדֵעַ אַתָּה כַּמָּה תְּפִלּוֹת וּבְכִיּוֹת הִשְׁקַעְתִּי... אֲחֵרִים מְנַדְּנְדִים אֶת הָעֲרִיסָה וְשָׁרִים, וַאֲנִי בִּמְקוֹם זֶה אָמַרְתִּי תְּהִלִּים, וְלֹא זוּ בִּלְבַד, אֶלָּא לֹא עָבַר עָלַי 'שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה' אֶחָד יָבֵשׁ בְּלֹא דְּמָעוֹת".

עוֹד מְסֻפָּרִים, שֶׁהַגָּאוֹן רַבִּי זְאֵב צֶ'צֶ'יק זַצַ"ל, מִיַּקִּירֵי וּמִנְקֵיֵּי הַדַּעַת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, נִכְנַס בְּיוֹם הַחֲלָאקָה שֶׁל בְּנוֹ הַקָּטָן אֶל הַגְרִי"ז זַצַ"ל, וּבִקֵּשׁ בְּרָכָה עֲבוּר הַיֶּלֶד. אָמַר לוֹ הָרַב מִבְּרִיסְק: "וַדַּאי רוֹצִים אַתֶּם בְּרָכָה שֶׁיִּגְדַּל הַיֶּלֶד לְתַלְמִיד חָכָם וְיִרְא שָׁמַיִם. נוּ, תַּלְמִיד חָכָם הוּא יִהְיֶה כְּפִי עֵרֶךְ שֶׁיִּלְמַד אִתּוֹ הָאַבָּא, וְיִרְא שָׁמַיִם - כְּפִי **רִבּוּי הַדְּמָעוֹת שֶׁתִּשְׁפֹּךְ הָאִמָּא עֲבוּרוֹ**".

דִּמְעוֹתֶיהָ שֶׁל אֵם הַ'חָפֵץ חַיִּים'

וּבְסֵפֶר 'אוֹצְרוֹת הַתּוֹרָה' (פָּרָשַׁת בַּמִּדְבָּר), הֵבִיא אֶת הַמְסֻפָּר עַל הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן זַצַ"ל בַּעַל הַ'חָפֵץ חַיִּים', שֶׁאִמּוֹ שֶׁהָיְתָה צַדְקָנִית גְּדוֹלָה, לֹא מָשׁוּ מֵיָּדֶיהָ סִפְרֵי הַתְּחִנָּה, הַסִּדּוּר וְהַתְּהִלִּים, בְּעִקָּר הָיְתָה

ה. אָמְנָם, אִם כִּדְבָרֵנוּ שֶׁתְּשׁוּבַת יַעֲקֹב לְרָחֵל הָיְתָה בְּרוּרָה וּמִתְבַּקֶּשֶׁת, צָרִיךְ לְהָבִין מַה פֵּשֶׁר תְּבִיעַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל תְּשׁוּבָתוֹ זוֹ, כְּפִי שֶׁהִזְכִּירוּ חַזַ"ל (ב"ר פע"א): "אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ עוֹנִים אֶת הַמְעִיקוֹת? חַייֶךָ שֶׁבָּנֶיךָ עֲתִידִים לַעֲמֹד לִפְנֵי בְּנָהּ".

וְיִתָּכֵן לְהָבִין אֶת הָעִנְיָן, עִם יְסוֹדוֹ הַיָּדוּעַ שֶׁל הגר"ח שְׁמוּאֵלְבִיץ זַצַ"ל הַמְּזַכֵּר בְּשִׂיחוֹתֵינוּ מִסְפֵּר פְּעָמִים (אֲשִׂיחָה בְּחָקֹתָי בְּמִדְבַּר עמ' שלט; דְּבָרִים עמ' שעד) שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם מְצַעֵר אֶת הַזּוּלַת, אֲפִלּוּ כַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה, כְּפִנְיָנֵי שֶׁצִּעֲרָה אֶת חַנָּה כְּדֵי שֶׁתַּתְרֵבֶּה בִּתְפִלָּה - הוּא נִתְבָּע עַל כָּךְ, כִּי **'בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ' זֶה אֵשׁ, וּמֵאֵשׁ - לֹא יִמָּלֵט שֶׁלֹּא נִכְוִים!** וְכֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ, וַדַּאי הָיָה בְּרִצּוֹנוֹ לְזַעְזֵעַ אֶת רָחֵל שֶׁתַּרְבֶּה בִּתְפִלָּה, אוּלָם הוֹאִיל וְנִגְרַם לָהּ לְאוֹתָהּ צַדֶּקֶת צַעַר מְסֻיָּם בְּגִין דְּבָרָיו, נִתְבַּע עַל דְּבָרָיו אֲפִלּוּ.

עוֹד יֵשׁ לְיַשֵּׁב לְפִי יְסוֹד נוֹסָף שֶׁל הגר"ח שְׁמוּאֵלְבִיץ זַצַ"ל (הַמְּזַכֵּר בְּשִׂיחָתֵנוּ לְפָרָשַׁת לֶךְ לְךָ עמ' קלט) גַּבֵּי נֹחַ וְדוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁעַל פִּי הַמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (נֹחַ דף סז, א) נִקְרְאוּ מֵי הַמַּבּוּל עַל שְׁמוֹ שֶׁל נֹחַ - 'מֵי נֹחַ', מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַל בָּנֵי דוֹרוֹ. וּבְאֵר הַגָּאוֹן זַצַ"ל, כִּי נֹחַ לֹא הִתְפַּלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ, מִפְּנֵי שֶׁיָּדַע שֶׁאֵין סִכּוּי בִּתְפִלָּתוֹ לְהַצִּילָם, וְאַף עַל פִּי כֵן נִתְבַּע, **שֶׁכֵּן הָיָה לוֹ לִכְאֹב אֶת אֲבֵדָתָם, לְהִתְפַּלֵּל וְלִזְעֹק מִתּוֹךְ כְּאֵב עַל חָרְבַּן הָעוֹלָם**, וּמִשֶּׁלֹּא הִתְפַּלֵּל - מַשְׁמַע שֶׁלֹּא כָּאַב אֶת אֲבֵדַן הָעוֹלָם כְּפִי הַצָּרֵךְ, וְלָכֵן נִקְרְאוּ מֵי הַמַּבּוּל 'מֵי נֹחַ'. וְכֵן יֵשׁ לְבָאֵר בְּעִנְיָנֵנוּ, שֶׁנִּזְקָה הַתְּבִיעָה עַל יַעֲקֹב, עַל שֶׁהָיָה עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל עַל אִשְׁתּוֹ מִתּוֹךְ הִשְׁתַּתְּפוּת בְּצַעַר, וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ הוּא כִּי רַק תְּפִלַּת רָחֵל עַל עַצְמָהּ תּוֹעִיל לָהּ.

מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים שֶׁבְּנָהּ יִגְדַּל לְיהוּדִי יְרֵא שָׁמַיִם.

כַּעֲבֹר שָׁנִים רַבּוֹת לְאַחַר מוֹתָהּ, מָצְאוּ בַּבַּיִת תְּהִלִּים יָשָׁן, וֶהֱבִיאוּהוּ לְרַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר. בְּהַגִּיעַ סֵפֶר הַתְּהִלִּים לְיָדוֹ הֶעְתִּיר עָלָיו בִּנְשִׁיקוֹת, וּכְשֶׁדָּמָעוֹת בְּעֵינָיו פָּנָה לַנּוֹכְחִים וְאָמַר: "הַאִם יוֹדְעִים אַתֶּם כַּמָּה דְּמָעוֹת שָׁפְכָה אִמִּי זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה עַל סֵפֶר תְּהִלִּים זֶה, בְּכָל יוֹם לִפְנוֹת בֹּקֶר הָיְתָה אִמִּי מִתְפַּלֶּלֶת בּוֹ וּבוֹכָה בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ שֶׁהַיֶּלֶד שָׁלָהּ יִהְיֶה יְהוּדִי טוֹב וְנֶאֱמָן".

וְסִפְּרָה פַּעַם בְּתוֹ שֶׁל ה'חָפֵץ חַיִּים', וְכֹה הָיוּ דְּבָרֶיהָ:

"סָבְתִי לֹא הָיְתָה בַּעֲלַת נִסִּים מְחוֹלֶלֶת נִפְלָאוֹת מְפֻרְסֶמֶת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל זוֹכֶרֶת אֲנִי שֶׁבִּשְׁלְהֵי יָמֶיהָ, כַּאֲשֶׁר נִתְפָּרְסֵם כְּבָר שְׁמְעוֹ שֶׁל בְּנָהּ בְּכָל רַחֲבֵי הָעוֹלָם הַיְּהוּדִי, נִגְּשׁוּ אֵלֶיהָ כַּמָּה מִמְּקָרָבָיו שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים וּבִקְּשׁוּ לִשְׁאֹל אֶת אִמּוֹ שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר בַּמֶּה זָכְתָה לְבֵן שֶׁיָּאִיר אֶת עֵינֵי הָעוֹלָם. הִיא שֶׁלֹּא תָּלְתָה זְכוּת זוֹ בְּמַעֲשֶׂיהָ, הֵשִׁיבָה לָהֶם כִּי אַל לָהֶם לְהַפְנוֹת שְׁאֵלָה זוֹ אֵלֶיהָ, שֶׁכֵּן לֹא זָכוּר לָהּ דָּבָר מְיֻחָד שֶׁאוֹתוֹ יְכוֹלָה הִיא לְשַׁיֵּךְ לְכָךְ שֶׁיּוֹצֵא חֲלָצֶיהָ יִגְדַּל לְתַלְמִיד חָכָם כֹּה עָצוּם. הַנּוֹכְחִים נִצְלוּ אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת, וְשָׁבוּ וְהִפְצִירוּ בָּהּ שֶׁמָּא בְּכָל זֹאת תִּזָּכֵר בְּאֵיזֶה מַעֲשֶׂה קָטָן שֶׁאֵינָהּ מְיֻחֶסֶת לוֹ חֲשִׁיבוּת, אַךְ יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהָאִיר אֶת הַתַּעֲלוּמָה.

"לֹא לֹא! אֵינֶנִּי זוֹכֶרֶת" - הֵשִׁיבָה - "אֲבָל אִם אַתֶּם שׁוֹאֲלִים, אֲנִי יְכוֹלָה לוֹמַר לָכֶם דָּבָר פָּעוּט אֶחָד. לִפְנֵי חֲתֻנָּתִי בִּקְּשָׁה אִמִּי הַמְנוּחָה לְשׂוֹחֵחַ עִמִּי דַּקּוֹת מִסְפָּר, וְכֹה הָיוּ דְּבָרֶיהָ: "בִּתִּי הַקְּשִׁיבִי לִדְבָרַי, אֲנוּ מְצֻוִּים לְגַדֵּל אֶת בָּנֵינוּ לְתוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמַיִם, עַל כֵּן אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת מִמֵּךְ דָּבָר אֶחָד, בְּכָל עֵת פָּנוּי טְלִי סִדּוּר זֶה לְיָדַיִךְ וְהַעֲתִירִי תְּפִלָּה לִפְנֵי בּוֹרֵא הָעוֹלָם שֶׁתִּזְכִּי לְגַדֵּל אֶת יְלָדַיִךְ לְתוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְאַל תִּשְׁכְּחִי לְהַזִּיל דְּמָעוֹת בְּעֵת תְּפִלָּתֵךְ" בְּסִיּוּם דְּבָרֶיהָ הֶעֱנִיקָה לִי סִדּוּר וּבוֹ תְּפִלּוֹת וְסֵפֶר תְּהִלִּים.

"זֶה כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתִי" - סִיְּמָה בִּתְמִימוּת אִמּוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים - "בְּכָל פַּעַם שֶׁסִּיַּמְתִּי אֶת עֲבוֹדוֹת הַבַּיִת, אוֹ אַף כַּאֲשֶׁר הֵנַחְתִּי סִיר תַּפּוּחֵי אֲדָמָה עַל הָאֵשׁ, וְהִמְתַּנְתִּי כַּמָּה דַּקּוֹת לְסִיּוּם הַבִּשּׁוּל, הָיִיתִי נוֹטֶלֶת אֶת הַסִּדּוּר שֶׁקִּבַּלְתִּי מֵאִמִּי עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם וּבוֹכָה בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ לְרִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁיָּחֹן אֶת עֵינָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵלְקֶ"ה שֶׁלִּי, וְאֶזְכֶּה לְגַדְּלוֹ לְתַלְמִיד חָכָם וְיִרֵא שָׁמַיִם".

תְּפִלָּה בִּדְמָעוֹת - מְבַטֶּלֶת גְּזֵרוֹת

מְסֻפָּר עַל הַצַּדִּיק רַבִּי חַיִּים מֹשֶׁה מַנְדֶּל זַצַ"ל: אַחַת מִנֶּכְדּוֹתָיו לָקְתָה בִּכְאֵבֵי רֹאשׁ עַזִּים בְּיוֹתֵר, הָרַב מַנְדֶּל בֵּרְכָהּ כַּמָּה פְּעָמִים, אַךְ לְלֹא הוֹעִיל. כַּמָּה שָׁבוּעוֹת הִתְיַסְּרָה בְּמַכְאוֹבִים עַזִּים וּבִלְתִּי נִסְבָּלִים. וּכְכָל שֶׁחָלַף הַזְּמַן הֶחְרִיפוּ הַכְּאֵבִים פִּי כַּמָּה. עָבְרָה בְּדִיקוֹת מַקִּיפוֹת וְהִמְתִּינוּ לַתּוֹצָאוֹת, אַךְ הַכְּאֵבִים עָשׂוּ אֶת שֶׁלָּהֶם.

בְּאַחַד הָעֲרָבִים פָּנָה בַּעֲלָהּ אֶל הָרַב מַנְדֶּל וְהִתְאוֹנֵן: "כָּשֵׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת"! "כָּכָה?" נֶחֱרַד הָרַב "שְׁמַע מִינַּהּ הִגִּיעוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ".

נָטַל הָרַב מַנְדֶּל שְׁנֵי סִפְרֵי תְּהִלִּים מֵהָאָרוֹן, אֶחָד לְעַצְמוֹ וְהַשֵּׁנִי עֲבוּר זוּגָתוֹ הָרַבָּנִית, עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם. עָמְדוּ שְׁנֵיהֶם לְיַד אָרוֹן קֹדֶשׁ, זֶה בְּקֶרֶן זָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל, וְזוֹ בְּקֶרֶן זָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת, כְּדֶרֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִצְחָק וְרִבְקָה, הִתְפַּלְּלוּ וְאָמְרוּ פִּרְקֵי תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה, בִּבְכִיּוֹת וּבִדְמָעוֹת.

לְמָחֳרַת הַיּוֹם הִשְׁכִּימָה הַחוֹלָנִית קוּם. רֶגַע מִשְּׁשָׁה אֶת רֹאשָׁהּ תּוֹהֶה מָה אֵרַע לָהּ, וּמִיָּד הַחְלָה קוֹרֵאת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, "נוֹלַדְתִּי מֵחָדָשׁ, אֲנִי חָשָׁה שֶׁנּוֹלַדְתִּי מֵחָדָשׁ". כְּאֵבֵי הַתֹּפֶת שֶׁלָּהּ נֶעְלְמוּ כְּבְמַטֵּה קֶסֶם.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ תּוֹצָאוֹת הַבְּדִיקוֹת עָמְדוּ הָרוֹפְאִים פְּעוּרֵי פֶּה. לְמַפְרֵעַ הִתְבָּרֵר כִּי הָיָה זֶה חֲיָדֵק אַלִּים וּמְסֻכָּן שֶׁתָּקַף אֶת הָרֹאשׁ, חֲיָדֵק שֶׁהַדֶּרֶךְ לְסִלּוּקוֹ כְּרוּכָה בְּטִפּוּל אַנְטִיבְּיוֹטִי מְמֻשָּׁךְ וּמַתִּישׁ, וְאִלּוּ כָּאן נֶעֱלַם הַחַיְדַק בֵּן-לַיְלָה, מִיָּד אַחֲרֵי שֶׁהָרַב מַנְדֶּל וְהָרַבָּנִית שָׁפְכוּ אֶת לִבָּם לְיַד אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ. לַמַּעֲרֶכֶת הָרְפוּאִית לֹא הָיָה כָּל הֶסְבֵּר לַתּוֹפָעָה הַפְּלִאִית...

תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מַהֲרִי"ל דִּיסְקִין

עַל הַמַּהֲרִי"ל דִּיסְקִין זַצ"ל מְסֻפָּר: כְּשֶׁבָּאוּ לְפָנָיו בְּבַקָּשָׁה לְהִתְפַּלֵּל עַל חוֹלֶה, לֹא הָיָה מַשֶּׁהוּ אֶת תְּפִלָּתוֹ אֶלָּא מַקְדִּים אֶת תְּפִלָּתוֹ כְּכָל הָאֶפְשָׁר, וּמַעֲשֶׂה וְלִפְנֵי הִתְקַדֵּשׁ חַג רֹאשׁ הַשָּׁנָה, נִכְנַס אֶל בֵּיתוֹ יְהוּדִי יְרוּשַׁלְמִי בְּבַקָּשָׁה שֶׁהָרַב יַעְתִּיר בַּעֲדוֹ שֶׁיִּפָּקֵד בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא. בְּעֶצֶם חַג רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵין תַּלְמִידוֹ הַנֶּאֱמָן רַבִּי יַעֲקֹב אוּרְנְשְׁטֵיין זַצ"ל, לְבֵית הָאִישׁ הַהוּא וּבִשְּׂרוֹ שֶׁשָּׁמַע אֶת הָרַב בְּלֵיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מַזְכִּיר אוֹתוֹ בַּתְּפִלָּה שֶׁיִּפָּקֵד בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא.

הַמַּהֲרִי"ל דִּיסְקִין הָיָה מִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלִים שֶׁפָּנוּ אֵלָיו, בְּחֹם לֵב, וּדְמָעוֹת יָרְדוּ מֵעֵינָיו בְּהַזְכִּירוֹ אֶת שְׁמוֹתֵיהֶם. הָיָה מִתְרַעֵם עַל אֵלֶּה שֶׁבָּאוּ לְפָנָיו שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲבוּר חוֹלֶה, וְלֹא חָזְרוּ לְהוֹדִיעוֹ אִם הַחוֹלֶה מִתְרַפֵּא. כְּשֶׁבָּאוּ לְפָנָיו וּבִקְּשׁוּהוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל, הָיָה אוֹמֵר קֹדֶם הַתְּפִלָּה אֶת הַפָּסוּק "לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה"... עַד "וּלְחַזֵּק לַכֹּל" וְאַחֲרֵי כֵּן הִתְפַּלֵּל.

דְּמָעוֹתָיו שֶׁל סִידְנָא 'בַּבָּא סָאלִי'

אָדָם בְּשֵׁם מַיְמוֹן ר. הָיָה חַשׁוּף בָּנִים. הוּא עָבַר סִדְרַת בְּדִיקוֹת מְסֻבָּכוֹת בְּבֵית הַחוֹלִים 'הַדַּסָּה' וְהָרוֹפְאִים אָמְרוּ לוֹ כִּי הוּא מִקְרֶה נָדִיר בְּיוֹתֵר - אֶחָד מִנִּי מִילְיוֹנִים - מִבְּחִינָה רְפוּאִית הַכֹּל נִרְאֶה תָּקִין לַחֲלוּטִין, וּבְכָל זֹאת אֵינוֹ מֻסָּגָל לְהוֹלִיד.

בַּצַּר לָהֶם, וּלְאַחַר לְבָטִים קָשִׁים הֶחְלִיטוּ הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ לְאַמֵּץ יֶלֶד. פָּנוּ לַגּוֹרְמִים הַמֻּסְמָכִים בְּבַקָּשַׁת אִמּוּץ, וּבַקָּשָׁתָם נֶעֱנְתָה בְּחִיּוּב, וְכָל הַהֲלִיכִים הַמִּשְׁפָּטִיִּים סֻכְּמוּ וְסֻדְּרוּ.

בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן מַמָּשׁ, טֶרֶם קִבֵּל אֶת הַיֶּלֶד לְאִמּוּץ, הֻפְנָה הָאִישׁ עַל יְדֵי יְדִידִים אֶל הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל אֲבִיחַצֵּירָא זַצ"ל, הַ'בַּבָּא סָאלִי', אַף הוּא בְּרֹב צַעֲרוֹ וּכְאֵבוֹ עָנָה: הָרוֹפְאִים כְּבָר פָּסְקוּ שֶׁאֵין שׁוּם תִּקְוָה... אַף לְבַסּוֹף נִמְלַךְ בְּדַעְתּוֹ, וְהֶחְלִיט בְּכָל זֹאת לָלֶכֶת לְ'בַּבָּא סָאלִי'.

בִּקֵּשׁ מֵחָתָנוֹ שֶׁל הַ'בַּבָּא סָאלִי' שֶׁיִּתְלַוֶּה אֵלָיו. בְּבוֹאָם לְפָנָיו שָׂטַח הָאִישׁ אֶת צָרָתוֹ, וְהַ'בַּבָּא סָאלִי' שָׁקַע בְּמַחֲשָׁבוֹת כַּמָּה דַּקּוֹת, וּפָסַק נֶחֱרָצוֹת: לֵךְ וּבַטֵּל אֶת בַּקָּשַׁת הָאִמּוּץ, וְהַמְּתֵן עוֹד שָׁנָה וִירַחֵם ה'... קִבֵּל הָאִישׁ אֶת דִּבְרֵי הָרַב אַף בְּלֵב כָּבֵד מְאֹד.

לְאַחַר שֶׁיָּצָא יָשַׁב הַ'בַּבָּא סָאלִי' וּבָכָה בְּדִמְעוֹת שָׁלִישׁ בְּמֶשֶׁךְ שָׁעָה תְּמִימָה, וּבְפִיו בַּקָּשָׁה וּתְחִנָּה לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, כְּבֶן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו. "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!" - זָעַק - "הֲרֵי הַכֹּל כַּשּׁוּרָה אֲצָלוֹ, וּמַדּוּעַ יִקָּרֶה מִקְרֶה שֶׁל אֶחָד לְמִילְיוֹן שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהוֹלִיד, אָנָּא אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם לִפְקֹד אֶת הַיְהוּדִי".

וְאָכֵן שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת לֹא נִנְעֲלוּ, וְהָאִישׁ נִפְקַד בְּסוֹף אוֹתָהּ שָׁנָה בְּתְאוֹמִים, בֵּן וּבַת.

לְהַגִּיעַ לַהֲבָנַת הַסֻּגְיָא - עַל יְדֵי דְּמָעוֹת

כַּאֲשֶׁר הָיָה הַגָּאוֹן רַבִּי אִיסֶר זַלְמָן מֵלְצָר זַצ"ל (רֹאשׁ יְשִׁיבַת עֵץ חַיִּים) מִתְקַשֶּׁה בְּסֻגְיָה מְסֻיֶּמֶת בַּשַּׁ"ס, הָיָה נוֹהֵג לְהִכָּנֵס לְחֶדֶר סָמוּךְ, וּמִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין אֶת הַסֻּגְיָא וְהַדְּמָעוֹת זָלְגוּ מֵעֵינָיו.

פַּעַם סִפֵּר: "כַּאֲשֶׁר הִגַּעְתִּי הַיּוֹם לַיְשִׁיבָה עַל מְנָת לְמְסֹר אֶת שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ, רָאִיתִי לְפֶתַע שֶׁיֵּשׁ סְתִירָה מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי לַשָּׁעוּר שֶׁהֲכַנְתִּי. נִכְנַסְתִּי לְאַחַד הַחֲדָרִים, הִגַּפְתִּי אַחֲרַי אֶת הַדֶּלֶת וְהִתְפַּלַּלְתִּי. עֲזָרַנִי ה', וְהִתְבָּרֵר לִי שֶׁדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַלָּלוּ לֹא רַק שֶׁאֵינָם

סוֹתְרִים אֶת הַשִּׁעוּר שֶׁהֵכַנְתִּי, אֶלָּא הִנָּם סִיּוּעַ וּרְאָיָה לְשִׁעוּר זֶה" לְאַחַר מִכֵּן הוֹסִיף וְאָמַר: "פְּעָמִים רַבּוֹת הִנְנִי נוֹהֵג לַעֲשׂוֹת כָּךְ".

פַּעַם כַּאֲשֶׁר הִתְבּוֹנֵן בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁל יֶלֶד קָטָן כִּבֶן עֶשֶׂר, אָמַר: "הַלְוַאי וְיָכְלְתִּי לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתָהּ הַתְּמִימוּת שֶׁל הַיֶּלֶד הַזֶּה".

"תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף"

וּכְשֵׁם שֶׁתְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים אֲהוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת לִפְנֵי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ - כָּךְ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל הֶעָנִי, הַשָּׁבוּר וְהַנִּדְכָּא, מְקֻבֶּלֶת וּרְצוּיָה, "תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ", וּכְמַאֲמַר הַבּוֹרֵא עַל יְדֵי נְבִיאוֹ יְשַׁעְיָהוּ (נז, טו): "כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים", וּבְתְהִלִּים (נא, יט): "לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה".

אוֹתָהּ סְגֻלָּה שֶׁהִזְכַּרְנוּ בִּתְפִלַּת הַצַּדִּיקִים - יֵשׁ לָהּ לִתְפִלָּה זוֹ. הֶעָנִי הַשָּׁבוּר וְהַמְדֻכָּא, יוֹדֵעַ כִּי אֵין לוֹ שׁוּם עֵזֶר וָסֶמֶךְ בָּעוֹלָם, "הַבִּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי", אֲזַי הוּא נִכְנָע בִּתְפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַבּוֹרֵא, מִתְחַדֶּדֶת אֶצְלוֹ הַתְּחוּשָׁה שֶׁל 'אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ', וְהוּא מִתְפָּרֵץ בִּתְפִלָּה נוֹאֶשֶׁת, 'אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, חָמֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ...!', 'שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה!', הוּא מַשְׁלִיךְ כָּל יְהָבוֹ עַל יוֹצְרוֹ, וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו מִתּוֹךְ הַכָּרָה בְּרוּרָה שֶׁאֵין בִּלְתּוֹ מוֹשִׁיעַ. **כַּאֲשֶׁר אָדָם מַגִּיעַ לִפְסִגַּת הַהַכָּרָה בְּאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, נִפְתָּחִים בִּפָּנָיו כָּל הַשְּׁעָרִים.**

מַעֲשֶׂה מֻפְלָא מוֹפִיעַ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, מִמֶּנּוּ לָמַד הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי דֹּב קַרְלִינְשְׁטַיְין זַצַ"ל, רֹאשׁ יְשִׁיבַת 'גְּרוֹדְנָא' אַשְׁדּוֹד (בְּהֶסְפֵּדוֹ עַל הַגָּאוֹן רמ"מ שׁוּלְזִינְגֶּר זַצַ"ל, נִדְפַּס בְּ'חַיִּים שְׁאַל' [עַמּוּד רא-רב]) כַּמָּה אַדִּירָה וַעֲצוּמָה הַמַּדְרֵגָה שֶׁל 'תְּפִלָּה לְעָנִי'.

וְכָךְ מְסֻפָּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּלָק דַּף רד, ב): חֲבוּרַת הַתַּנָּאִים הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ מְהַלְּכִים בַּדֶּרֶךְ, וְהִנֵּה נוֹדַע לָהֶם שֶׁהַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יוֹסֵי מִפְּקִיעִין נִפְטַר לְבֵית עוֹלָמוֹ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לַחֲבוּרָה הַקְּדוֹשָׁה: "הָבָה וְנֵלֵךְ לִגְמֹל חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת לְאוֹתוֹ רְמוּז הַמָּלֵא כָּל טוּב, רַבִּי יוֹסֵי מִפְּקִיעִין, שֶׁשָּׁבַק חַיִּים לְכָל חַי, וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בִּקְבוּרָתוֹ". יָדְעוּ הַתַּנָּאִים שֶׁרַבִּי יוֹסֵי לֹא הוֹתִיר אַחֲרָיו בָּנִים גְּדוֹלִים, אֶלָּא בֵּן וּבַת קְטַנִּים, עַל כֵּן רָאוּ לָנָכוֹן לֵילֵךְ וְלִגְמֹל בְּגוּפָם חֶסֶד עִם הַמֵּת.

נָטוּ מִן הַדֶּרֶךְ וְהָלְכוּ לְשָׁם, כֵּינָן שֶׁשָּׁמְעוּ עַל כָּךְ אַנְשֵׁי הָעִיר - יָצְאוּ לִקְרָאתָם, וְהִכְנִיסוּם לְבֵית רַבִּי יוֹסֵי בִּפְקִיעִין. וְהִנֵּה לְעֵינֵיהֶם נִגְלֵית גּוּפָתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי מוּנַּחַת עַל הַמִּטָּה, וּבְנוֹ הַקָּטָן עוֹמֵד אֶצְלוֹ וּמִתְיַפֵּחַ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ. סָבְרוּ הַחֲכָמִים לָגֶשֶׁת וּלְטַפֵּל בַּמֵּת, וּבַד בְּבַד לְנַחֵם וּלְחַזֵּק אֶת הַיָּתוֹם הַקָּטָן, אוּלָם בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי לֹא הֵנִיחַ לְשׁוּם אָדָם לָגֶשֶׁת אֶל מִטַּת אָבִיו הַמֵּת, אֶלָּא הוּא לְבַדּוֹ עָמַד עָלָיו, פִּיו דָּבוּק לְפִיו, וְהוּא בּוֹכֶה תַּמְרוּרִים.

פָּתַח אוֹתוֹ יַנּוּקָא וְאָמַר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ 'כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ... שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ', רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! קַיָּים מַה שֶּׁכָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ, קַח אוֹתִי וְאֶת אֲחוֹתִי הַקְּטַנָּה מִמֶּנִּי אֵלֶיךָ לַמָּרוֹם, וְאֶת אָבִינוּ הַיָּקָר תְּשַׁלַּח לְחַיִּים. וְאִם תֹּאמַר, הֲלֹא נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה 'שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם' וְלֹא 'שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאָב' - הֲרֵי הוּא לָנוּ אָב וְאֵם כְּאֶחָד, אֶת אִמֵּנוּ כְּבָר לָקַחְתָּ מֵאִתָּנוּ, וְאִם גַּם אָבִינוּ, שֶׁהָיָה מָגֵן וּמַחֲסֶה לָנוּ יִסְתַּלֵּק מֵעָלֵינוּ, דִּין תּוֹרָתְךָ מַה יְהֵא עָלָיו?".

דִּבְרֵי הַיַּנּוּקָא זִעְזְעוּ אֶת הַנּוֹכְחִים, כֻּלָּם גָּעוּ בִּבְכִיָּה, וְהִצְטָרְפוּ לְקוֹל בְּכִיָּתוֹ שֶׁל הַתִּינוֹק. מִיָּד יָרַד עַמּוּד אֵשׁ וְעָמַד בֵּין הַחֲבֵרִים לְבֵין הַיַּנּוּקָא, וְנִשְׁמְעָה בַּת קוֹל אוֹמֶרֶת: אַשְׁרֶיךָ רַבִּי יוֹסֵי שֶׁדִּבּוּרְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גְּדִי קָטָן וְדִמְעוֹתָיו הִגִּיעוּ עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ... וְהוֹסִיפוּ לְךָ עַל חַיֶּיךָ כ"ב שָׁנָה כְּדֵי שֶׁתְּלַמֵּד תּוֹרָה לְאוֹתוֹ גְּדִי שָׁלֵם, הֶחְבִּיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא".

נִסְתַּלֵּק עַמּוּד הָאֵשׁ, וְרַבִּי יוֹסֵי פָּקַח אֶת עֵינָיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: "אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁרָאִינוּ תְּחִיַּת הַמֵּתִים עַיִן בְּעַיִן!".

שׁוֹאֵל הגרד"צ קַרְלִינְשְׁטֵיין זַצַ"ל: מַדּוּעַ מָנַע הַיֶּלֶד מִגְּדוֹלֵי הַתַּנָּאִים לָגֶשֶׁת אֶל הַמִּטָּה, וְאַף סֵרַב בְּכָל תֹּקֶף לְקַבֵּל מֵהֶם דִּבְרֵי תַּנְחוּמִין, וְכִי מִילְתָא זוּטָרְתָא לְקַבֵּל דִּבְרֵי נֹחוּם וְחִזּוּק מֵחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל? וּמַדּוּעַ הִרְחִיקָם מֵעַל פָּנָיו?

אֶלָּא אוֹתוֹ יֶלֶד הֵבִין לָעֹמֶק אֶת יְסוֹדוֹת הַתְּפִלָּה, **הוּא יָדַע שֶׁכְּכָל שֶׁהָאָדָם שָׁבוּר יוֹתֵר, כָּךְ מַעֲלַת הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ גְּבוֹהָה יוֹתֵר**, עַל כֵּן סָבַר שֶׁאִם יִתְפַּלֵּל עַתָּה לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, בְּשִׂיא הַשֶּׁבֶר וְהַמַּשְׁבֵּר, יָתוֹם עָזוּב בְּלִי אָב וּבְלִי אֵם, 'כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַה' יַאַסְפֵנִי', יֵשׁ סִכּוּי שֶׁתְּפִלָּתוֹ תִּבְקַע רְקִיעִים וְתִפְעַל אֶת פְּעֻלָּתָהּ, אָמְנָם כַּאֲשֶׁר הַתַּנָּאִים יָבוֹאוּ אֵלָיו כָּעֵת, יְחַבְּקוּ אוֹתוֹ, יְחַזְּקוּ וְיעוֹדְדוּ, עַל כָּרְחוֹ יִהְיֶה פָּחוֹת שָׁבוּר, וְשׁוּב לֹא תִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ 'תְּפִלָּה לָעָנִי' בָּאֹפֶן הַמְּבֻקָּשׁ בְּיוֹתֵר, מִמֵּילָא קָיָם פָּחוֹת סִכּוּי שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ תִּתְקַבֵּל. אֲזַי אָמַר הַיֶּלֶד: אַל תִּתְקָרְבוּ אֵלַי! אַל תְּחַזְּקוּנִי וּתְעוֹדְדוּנִי! מַעֲדִיף אֲנִי לְהִשָּׁאֵר אוֹתוֹ תִּינוֹק עָזוּב, כְּמוֹ עַכְשָׁו, בְּלִי מְחַזְּקִים וּבְלִי מְנַחֲמִים, אֲנִי וַאֲחוֹתִי לְבַד מוּל הַמִּטָּה שֶׁל הָאַבָּא, בְּלֵב קָרוּעַ לִגְזָרִים, שָׁבוּר לְשִׁבְרֵי שְׁבָרִים... וְכָךְ אַפִּיל תְּחִנָּתִי, מִדַּם תַּמְצִית לִבִּי, 'תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף', אוּלַי יָחוּס עָלַי הַבּוֹרֵא.

וְאָכֵן תְּפִלָּתוֹ הַנַּעֲלָה בָּקְעָה כָּל רְקִיעֵי שָׁמַיִם, עוֹרְרָה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְנִקְצְבוּ לְאָבִיו עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנוֹת חַיִּים נוֹסָפוֹת.

הַתְּפִלָּה שֶׁלְּאַחַר סְטִירַת הַלֶּחִי...

עָשִׁיר שֶׁיָּרַד מִנְּכָסָיו, נִכְנַס לָאַדְמוֹ"ר מִסּוֹקוֹלוֹב רַבִּי יִצְחָק זֶעליג זַצַ"ל וְתָנָה צָרוֹתָיו: "אֵין לִי מְנוּחָה יוֹם וָלַיְלָה" - הִתְאוֹנֵן הָאִישׁ - "וְהָעִקָּר, אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל אֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּמַצָּב כָּזֶה"?

הֵשִׁיב לוֹ רַבִּי יִצְחָק זֶעליג: "שָׁנִינוּ בְּמַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין: בִּקֵּשׁ נְבוּכַדְנֶצַּר לוֹמַר שִׁירָה, בָּא גַּבְרִיאֵל וּסְטָרוֹ עַל פָּנָיו. שָׁאַל הָרֶבִּי הַזָּקֵן מִקּוֹצְק: "וְכִי לֹא רָצוּ בַּשָּׁמַיִם לִשְׁמֹעַ אֶת שִׁירַת נְבוּכַדְנֶצַּר? אֶלָּא, רָצוּ לִרְאוֹת, אֵיךְ הוּא שָׁר אַחֲרֵי סְטִירַת לֶחִי...".

מְסַיֵּם וְאוֹמֵר רַבִּי יִצְחָק זֶעליג לֶעָשִׁיר: "אֶת תְּפִלָּתְךָ מִתּוֹךְ הַרְחָבַת הַדַּעַת כְּבָר שָׁמְעוּ בַּשָּׁמַיִם. וְעַתָּה, רוֹצִים לִשְׁמֹעַ אֶת תְּפִלָּתְךָ מֵעָנְיִי... מַדּוּעַ לֹא תִּתְפַּלֵּל?...".

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! רַק לֹא בֵּית יְתוֹמִים!

לִפְנֵי כִּשְׁנוֹת דּוֹר, הִתְקַיְּמִים בְּחֶרְבַּת רַבִּי יְהוּדָה הֶחָסִיד שִׁעוּר בְּ'קַבָּלָה' בּוֹ הִשְׁתַּתְּפוּ רַבָּנִים, גְּדוֹלֵי תּוֹרָה וּנְקִיֵּי הַדַּעַת מִפְּאֵר גְּדוֹלֶיהָ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם. מִתַּחַת לְרַגְלֵי הַשֻּׁלְחָנוֹת הָעֲמוּסִים בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְסִפְרֵי רַבֵּנוּ הָאַר"י זַ"ל וְתַלְמִידָיו, הִשְׁתּוֹבְבוּ לָהֶם בַּעֲלִיצוּת יַלְדֵי הָרַבָּנִים. טֶרֶם הִגִּיעוּ לְגִיל חִנּוּךְ. מִדֵּי פַּעַם בְּפַעַם קָלְטוּ אָזְנֵיהֶם כַּמָּה מִשְׁפָּטִים מִשֻּׁלְחָן גָּבוֹהַּ, וְתוֹךְ כְּדֵי מִשְׂחָק חָזְרוּ וְשִׁנְּנוּ אוֹתָם בְּעַל פֶּה.

בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ אֶרַע הַמַּעֲשֶׂה. אֶחָד מִתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן אֵלּוּ, שֶׁכְּבָר שָׁכַב לִישׁן בְּמִטָּתוֹ. שׁוֹמֵעַ לְפֶתַע אֶת אִמּוֹ הַצּוֹדָקָנִית נֶאֱנָקֶת מִכְּאֵבִים. עֶצֶם גְּדוֹלָה נִתְקְעָה בִּגְרוֹנָהּ וְהֵבִיאָתָהּ תּוֹךְ דַּקּוֹת לִכְדֵי פְּקוּחַ נֶפֶשׁ. בְּנֵי הַבַּיִת הַמְּבֻהָלִים נֶחְפְּזוּ לְהַזְעִיק רוֹפֵא. הָאִמָּא צָעֲקָה בְּקוֹל נִחָר "אוֹי טַאטֶע" (אוֹי אַבָּא). בְּרֶגַע זֶה נִזְכַּר הַיֶּלֶד בְּמִשְׁפָּט שֶׁקָּלְטוּ אָזְנָיו בַּשָּׁעוּר, שֶׁבְּשָׁעַת יְצִיאַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם רוֹאֶה אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ מְקַבְּלִים אֶת פָּנָיו. וּמְצַעֲקַת אִמּוֹ הֵבִין כִּי תֵּכֶף יֵהָפֵךְ לְהְיוֹת יֶלֶד יָתוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן...

פַּחַד נוֹרָא וְאֵימִים תָּקַף אֶת הַיֶּלֶד, לֹא מִפְּנֵי שֶׁעִכַּל אֶת הַמַּשְׁמָעוּת הַנּוֹרָאָה שֶׁל לִגְדֹּל בְּלִי אִמָּא, הוּא הָיָה קָטָן מִכְּדֵי לְהָבִין זֹאת. אֶלָּא הַתַּסְרִיט הַגָּרוּעַ מִכֹּל בְּדִמְיוֹנוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד הָיָה,

לִהְיוֹת נִמְנֶה בֵּין הַיְלָדִים הַמִּסְכֵּנִים בְּמוֹסַד מַהֲרִי"ל דִּיסְקִין לִיתוֹמִים, כְּשֶׁשִּׁימַן הַהֶבֵּר שֶׁלָּהֶם, הָיָה הַסַּקְסֶקֶט הַמְיֻחָד שֶׁחָבְשׁוּ לְרֹאשָׁם, וְסִגְנוֹן לְבוּשָׁם. הַיֶּלֶד זִנֵּק יָחֵף מִמִּטָּתוֹ הַיְשֵׁר לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַסָּמוּךְ, פָּתַח אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ וְזָעַק בִּבְכִי מַר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אֲנִי לֹא רוֹצֶה לִהְיוֹת בְּבֵית הַיְתוֹמִים דִּיסְקִין"!

וְכָךְ חָזַר וְשָׁנָה מִסְפַּר דַּקּוֹת בִּבְכִי סוֹעֵר קוֹרֵעַ לֵב... כְּשֶׁחָזַר הַבַּיְתָה הִתְבַּשֵּׂר כִּי זֶה עַתָּה יָצְאָה הָעֶצֶם בְּאֹרַח פֶּלֶא בִּלְתִּי צָפוּי, וּכְפִי שֶׁהֵעִיד הָרוֹפֵא חַיֵּי הָאִשָּׁה נִצְּלוּ בְּנֵס!

סוֹדוֹ הַמְקֻצוֹעִי שֶׁל הָרוֹפֵא הַדָּגוּל

אֶחָד מֵהָרוֹפְאִים יְדוּעֵי הַשֵּׁם הַדָּרִים בְּאַנְגְּלִיָה, אֲשֶׁר שְׁמָם הַטּוֹב הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, הוּא דּוֹקְטוֹר א. (אֲשֶׁר חָפֵץ בְּעִלּוּם שְׁמוֹ), רוֹפֵא כְּלָלִי בְּמִקְצוֹעוֹ. דּוֹקְטוֹר א. אָדָם חֲרֵדִי וְיֵרֵא שָׁמַיִם, מְפֻרְסָם כְּמוֹ רוֹפְאִים דְּגוּלִים אֲחֵרִים בִּידִיעָתוֹ הָרְפוּאִית הָרְחָבָה, בְּאַבְחָנָתוֹ הַמְדֻיֶּקֶת וּבְהִתְמַחוּתוֹ הָרַבָּה. אַף בִּיעִילוּתוֹ וּבְמִסְירוּתוֹ. עַד כִּי נִתַּן לוֹמַר עָלָיו בְּבִטְחָה כִּי הוּא מֵאוֹתָם אֵלֶּה שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם הַתּוֹרָה רְשׁוּת לְרַפֵּא...

הַמְעַנְיֵן, שֶׁכְּכָל שֶׁחוֹלֵף-עוֹבֵר הַזְּמַן, כָּךְ מִתְחַזֵּק וּמִתְעַצֵּם מַעֲמָדוֹ הַמְכֻבָּד וְהַיְקָרָתִי שֶׁל דּוֹקְטוֹר א. בְּקֶרֶב מִשְׁפָּחוֹת רַבּוֹת. וְזֹאת, לָאוֹ דַּוְקָא מִפְּאַת הֱיוֹתוֹ אָדָם יָשָׁר וְיֵרֵא שָׁמַיִם מָסוֹר וְהָגוּן, שֶׁהֲרֵי, בָּרוּךְ ה', לֹא אַלְמָן יִשְׂרָאֵל וְיֶשְׁנָם עוֹד חֲרֵדִים וְיִרְאִים, מְסוּרִים וַהֲגוּנִים כָּמוֹהוּ הַמְכֻהָנִים כְּרוֹפְאִים בְּכִירִים בְּאַנְגְּלִיָה. וּבְכָל זֹאת עֻבְדָּה שֶׁמִּיּוֹם לְיוֹם מִתְעַצֶּמֶת הַנְּהִירָה לְמִרְפְּאָתוֹ, וְגוֹבֶרֶת הַהִלָּה סְבִיבוֹ. כַּאֲשֶׁר בְּפִי כֹּל שְׁבָחִים וְסִפּוּרֵי 'מוֹפְתִים' עַל הַצָּלָחָתוֹ הַבִּלְתִּי רְגִילָה, לְהָבִיא מָזוֹר וּרְפוּאָה לִמְטֻפָּלָיו.

מַהוּ סוֹד קֶסְמוֹ שֶׁל הָרוֹפֵא הַחֲרֵדִי שֶׁתּוֹפֶס תְּאוּצָה כָּזוֹ שֶׁל פִּרְסוּם וּתְהִלָּה? - תְּמֵהִים רַבִּים מִתּוֹשָׁבֵי הַמָּקוֹם כְּמוֹ גַּם חֲבֵרָיו הָרוֹפְאִים, הֵן בִּידִיעָתוֹ וְהִתְמַחוּתוֹ הָרְפוּאִית מִן הַסְּתָם אֵינוֹ עוֹלֶה עַל חֲבֵרָיו. וּמַדּוּעַ הַצָּלָחָתוֹ הָרְפוּאִית מְאִירָה לוֹ פָּנִים? אֵין אָדָם, כּוֹלֵל מַעֲרִיצָיו הָרַבִּים, שֶׁיָּכוֹל לְהַצְבִּיעַ בְּבֵרוּר עַל מַעֲלָה מְסֻיֶּמֶת שֶׁמְּצַטַּיֵּן בָּהּ הָרוֹפֵא מְיֻדָּעֵנוּ יוֹתֵר מֵחֲבֵרָיו הָרוֹפְאִים. וּבְכָל זֹאת הַכֹּל מוֹדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַזָּל, אוֹ לְיֶתֶר דִּיּוּק: סַיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת לְהַצָּלִיחַ בְּמָקוֹם שֶׁאֲחֵרִים כּוֹשְׁלִים. לְנֹכַח הַתְּהִלָּה הָרַבָּה שֶׁצָּבַר, אֵין כָּל פֶּלֶא שֶׁגַּם רַבִּים מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ הָאֲדְמוֹ"ר מִגּוּר בַּעַל ה"לֵב שִׂמְחָה" וְ"הַסְּטַיְפְּלֶר" זַצַ"ל נָתְנוּ בּוֹ אֶת אֱמוּנָם. מַהוּ סוֹד הַצָּלָחָתוֹ? תְּמֵהִים רַבִּים.

הָיָה זֶה בְּאַחַד הַלֵּילוֹת הַבְּהִירִים, בַּשָּׁעוֹת הַקְּטַנּוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה. כַּאֲשֶׁר בְּנֵי מִשְׁפַּחַת שְׁטֶרְן (אַחַת הַמִּשְׁפָּחוֹת הָרַבּוֹת שֶׁהַצָּלָחָתוֹ שֶׁל הָרוֹפֵא הַחֲרֵדִי הִוְתָה תַּעֲלוּמָה בְּעֵינֵיהֶם) חָזְרוּ מִשִּׂמְחָה מִשְׁפַּחְתִּית בְּרִכְבָּם הַפְּרָטִי. הֵם עָבְרוּ, בְּדַרְכָּם הַבַּיְתָה, בְּאַחַד הַכְּבִישִׁים הָאֲרֻכִּים וְהַשּׁוֹמְמִים, כְּשֶׁלְּפֶתַע מַבְחִינִים הֵם בְּרֶכֶב חוֹנֶה בְּצַד הַדֶּרֶךְ. "שֶׁמָּא זְקוּקִים הֵם לְעֶזְרָה"? - שׁוֹאֲלִים זֶה אֶת זֶה - "מִי יוֹדֵעַ אוּלַי תֵּקֶר בַּגַּלְגַּל. וְשֶׁמָּא חָלִילָה תְּאוּנַת דְּרָכִים?".

הֵם עָצְרוּ אֶת רִכְבָּם, יָצְאוּ וּפָנוּ לְהַצִּיעַ עֶזְרָה לָאַלְמוֹנִי הַחוֹנֶה בְּצַד הַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁהִתְקָרְבוּ לָרֶכֶב נִדְהֲמוּ לִמְרָאֵה עֵינֵיהֶם... הֵם רוֹאִים אֶת דּוֹקְטוֹר א. הַמְפֻרְסָם יוֹשֵׁב וּמִתְמוֹגֵג בִּבְכִי חֲרִישִׁי. דְּמָעוֹת חַמּוֹת זוֹלְגוֹת מֵעֵינָיו תּוֹךְ כְּדֵי אֲמִירַת פִּרְקֵי תְּהִלִּים. "מָה אֵרַע" - שְׁאָלוּהוּ בַּחֲרָדָה וּבְבֶהָלָה לְמַרְאֵהוּ - "הַאִם זָקוּק אַתָּה לְעֶזְרָה כָּל שֶׁהִיא?".

"לֹא" - מֵשִׁיב הַד"ר - "אֲנִי בְּאֶמְצַע לְהַגִּישׁ עֶזְרָה לְמִישֶׁהוּ אַחֵר!".

"אֲבָל אֵין כָּאן אָדָם זוּלָתְךָ?" - תְּמֵהִים בְּנֵי מִשְׁפַּחַת שְׁטֶרְן.

"נָכוֹן!" - מֵשִׁיב הַלָּה בְּפַשְׁטוּת אֲפְיָנִית - "אֲנִי חוֹזֵר כָּרֶגַע מִטִּפּוּל בְּחוֹלֶה הַמְאֻשְׁפָּז בְּבֵית הַחוֹלִים בְּמַצָּב קָשֶׁה. כָּל מַה שֶׁיָּכֹלְתִּי

לַעֲשׂוֹת בְּחָכְמַת הָרְפוּאָה שֶׁחָנַנְנִי אֱלֹקִים, כְּבָר עָשִׂיתִי. כָּעֵת לֹא נוֹתַר לִי אֶלָּא לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדָבָר שֶׁאֲנִי בּוֹטֵחַ בּוֹ בֶּאֱמֶת, וְזוֹ - הַתְּפִלָּה בִּדְמָעוֹת לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר! כָּךְ מִנְהָגִי מִיָּמִים יָמִימָה"...

בְּבַת אַחַת נִפְתְּרָה לְמִשְׁפַּחַת שְׁטֶרְן הַהֲמוּמָה, תַּעֲלוּמַת הַצְּלָחָתוֹ שֶׁל הַד"ר, הִיא זוֹ שֶׁזָּכְתָה לְגַלּוֹת בְּאַקְרַאי אֶת סוֹדוֹ הַ"מְקֻצוֹעִי" שֶׁל הָרוֹפֵא הַדָּגוּל. (עָלוֹן 'אִישׁ לְרֵעֵהוּ' כִּסְלֵו תש"ס)

הַסַּבָּא בָּכָה, וְהַנֶּכֶד הָאוֹבֵד שָׁב...

שָׁח הָרַב מִפּוֹנִיבֵז', רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֹמֹה כַּהֲנֶמָן זַצַ"ל, לַמַּגִּיד הַנּוֹבַרְדּוֹקָאי רַבִּי יַעֲקֹב גַּלִינְסְקִי זַצַ"ל: "יוֹדֵעַ אַתָּה הַמַּעֲשֶׂה הַמּוּבָא בַּחַזַ"ל (בר"ר פס"ה) בִּזְמַן שֶׁעָלוּ הָאוֹיְבִים הָרוֹמָאִים לִבְזֹז אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, פָּחֲדוּ לְהַכְנֵס לְמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ, אָמְרוּ: מִי מֵהַיְּהוּדִים שֶׁיַּעֲז לְהַכְנֵס, כָּל דְּבַר עֵרֶךְ שֶׁיּוֹצִיא מִשָּׁם - יְהֵא לוֹ נָתוּן בְּמַתָּנָה. הִתְנַדֵּב לַעֲשׂוֹת זֹאת יְהוּדִי שָׁפָל וְנִבְזֶה, שְׁמוֹ יוֹסֵף מִשִּׁיתָא, הוּא נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהוֹצִיא אֶת הַמְּנוֹרָה, הַגּוֹיִים רָאוּ אֶת יָפְיָהּ, אָמְרוּ לוֹ: כְּלִי יָפֶה כָּזֶה רָאוּי לִהְיוֹת רַק עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הָבֵא לָנוּ אוֹתוֹ, וְתִכָּנֵס שְׁנִית, מַה שֶּׁתִּקַּח עַתָּה יִהְיֶה שֶׁלְּךָ. אוּלָם הַלָּה מֵאֵן לְהִכָּנֵס, אָמַר: "לֹא דַּיִּי שֶׁהִכְעַסְתִּי לֵאלֹהַי פַּעַם אַחַת, אֶלָּא שֶׁאַכְעִיסֶנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה?", הִבְטִיחוּ לוֹ מַתָּנוֹת רַבּוֹת וְעֹשֶׁר רַב, אַךְ הוּא בְּשֶׁלּוֹ. מֶה עָשׂוּ? נָתְנוּ אוֹתוֹ עַל שֻׁלְחָן שֶׁל נְגָרִים וְהָיוּ מְנַסְּרִים אֶת גּוּפוֹ, וְהָיָה מְצַוֵּחַ וְאוֹמֵר: וַוי אוֹי אוֹי שֶׁהִכְעַסְתִּי לְבוֹרְאִי... וְכָךְ יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ.

וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לִשְׁאֹל, כֵּיצַד אֵרַע שֶׁאִישׁ שָׁפָל וְנִבְזֶה שֶׁכָּזֶה, שֶׁנִּכְנַס בְּגַאֲוָה וָבוּז לְמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ, הִתְהַפֵּךְ בְּרֶגַע אֶחָד לִהְיוֹת מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה' כְּאֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים?

אֶלָּא... אֵינוֹ דּוֹמֶה יוֹסֵף מִשִּׁיתָא בְּתִחַלַּת הַסִּפּוּר, לְיוֹסֵף מִשִּׁיתָא בְּסוֹפוֹ, וְכָל כָּךְ לָמָּה? **כִּי אוֹתוֹ אִישׁ שָׁהָה רֶגַע אֶחָד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ!**

רֶגַע אֶחָד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מְחוֹלֵל מַהְפֵּךְ בְּלִבּוֹ שֶׁל יְהוּדִי, הָאִישִׁיּוּת שֶׁלּוֹ מִשְׁתַּנָּה לִבְלִי הַכֵּר".

בְּעִקְבוֹת דִּבְרֵי הָרַב מִפּוֹנִיבֵז', מָצָא הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב גַּלִינְסְקִי הֶסְבֵּר לִמְאֹרָע מַפְלִיא שֶׁהִתְרַחֵשׁ בִּשְׁעָתוֹ. הָיָה זֶה בִּימֵי הַ'חָזוֹן אִישׁ', יְהוּדִי קְבוּצָנִיק, שֶׁהִתְגּוֹרֵר בְּאֶחָד מִקִּבּוּצֵי הַ'שׁוֹמֵר הַצָּעִיר', נִקְלַע בְּאַקְרַאי לְבֵית מִדְרָשׁ בִּבְנֵי בְּרָק. רַק נִכְנַס אוֹתוֹ אִישׁ - אֲשֶׁר הָיָה רָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹות כְּמִטַּחֲוֵי קֶשֶׁת - לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְהִנֵּה הִרְגִּישׁ לְפֶתַע כֹּחַ אַדִּיר שֶׁ'מְמַגְנֵט' אוֹתוֹ לַמָּקוֹם... בְּלִבּוֹ גָּמְלָה הַחְלָטָה: **מִכָּאן אֲנִי לֹא יוֹצֵא**, וִיהִי מָה! הוּא הָפַךְ לְבַעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר, וְהֵחֵל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בִּשְׁקִידָה שֶׁאֵין כְּדֻגְמָתָהּ.

לְאוֹר דִּבְרֵי הָרַב מִפּוֹנִיבֵז', שַׁיָּךְ לְמְצֹא הֶסְבֵּר לַתּוֹפָעָה: הֲלֹא לְאַחַר חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מֵגְדָּרִים בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל יָמֵינוּ כְּ'מִקְדָּשׁ מְעַט', מִמֵּילָא נִתָּן לִשְׁאֹב מֵהֶם אוֹתוֹ כֹּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה, אֲשֶׁר יֵשׁ בִּיכָלְתּוֹ לִיצֹר מַהְפֵּךְ בְּלִבּוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי בְּרֶגַע מוּעָט.

אָכֵן עֲדַיִן יֵשׁ לִשְׁאֹל, רָאִינוּ הַרְבֵּה יְהוּדִים חִלּוֹנִיִּים נִכְנָסִים לְבָתֵּי מִדְרָשׁ, וְלֹא קָרָה לָהֶם אוֹתוֹ מַהְפֵּךְ [בִּפְרָט בְּיָמֵינוּ אֵלּוּ, אָנוּ עֵדִים לְתוֹפָעָה שֶׁל שָׂרִים וַאֲנָשֵׁי תִּקְשֹׁרֶת, הַמּוּבָלִים עַל יְדֵי יַחְצָנִי"ם חֲרֵדִים לְכָל מִינֵי יְשִׁיבוֹת וְכוֹלְלִים, עַל מְנָת לְהִתְרַשֵּׁם מִתְּפִיסַת הָעוֹלָם הַחֲרֵדִית... לֹא רָאִינוּ שֶׁאוֹתָם בְּכִירִים נָטְשׁוּ רֹעַ מַעֲשֵׂיהֶם וְשָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה...]. אֲזַי נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ דַּוְקָא עָלָיו הִשְׁפִּיעָה קְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּדְרָשׁ?

אוֹמֵר הָרַב גַּלִינְסְקִי - תְּשׁוּבָה לְכָךְ נִתָּן לִמְצֹא בְּאֹם נִפַּשְׁפֵּשׁ בַּעֲבָרוֹ שֶׁל אוֹתוֹ קִבּוּצְנִיק, וְנָשׁוּב שְׁנֵי דּוֹרוֹת אֲחוֹרַנִּית...

הַסַּבָּא, הָיָה יְהוּדִי תָּם וְיָשָׁר דֶּרֶךְ, שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות, הַמַּקְפִּיד בְּקַלָּה כְּבַחֲמוּרָה. וּכְפִי שֶׁקָּרָה לְרַבִּים בְּדוֹר קֹדֶם הַשּׁוֹאָה, בְּנוֹ יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה, מָרַד בַּיַּהֲדוּת, וּבָעַט בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל סַבָּא. עַל אוֹתוֹ דּוֹר הָיוּ אוֹמְרִים בְּדֶרֶךְ

הֲלָצָה: הָאָב הָיָה שָׂר: "הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת..", וּבְנוּ עוֹנֶה לְעֻמָּתוֹ: "דְּרוֹר יִקְרָא לְבֵן עִם בַּת"... חָפְשִׁיוּת וּפְרִיצוּת מֻחְלֶטֶת.

כַּעֲבֹר שָׁנִים, עָלָה הַבֵּן לָאָרֶץ וְנִמְנָה עִם מְיַסְּדֵי אֶחָד מִקִּבּוּצֵי הַ'שׁוֹמֵר הַצָּעִיר'. כַּמּוּבָן שֶׁהוּא הִתְנַתֵּק בְּאֹפֶן מֻחְלָט מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת, אוּלָם הָאָב שְׁבוּר הַלֵּב, לֹא שָׁכַחוּ לְעוֹלָם... 'גְּזֵרָה עַל הַמֵּת שֶׁיִּשְׁתַּכַּח מִן הַלֵּב', אֲבָל מִי שֶׁמֵּת מִיתָה רוּחָנִית - אֵינוֹ נִשְׁכַּח מִן הַלֵּב לָנֶצַח. כָּל שְׁנוֹת חַיָּיו, **עַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן, הָיָה הַפָּצֵב בּוֹכֶה עַל בְּנוֹ, עֵינָיו הָיוּ בְּדֶרֶךְ קֶבַע נְפוּחוֹת מִדְּמָעוֹת, וְרֹאשׁוֹ טָמוּן בְּתוֹךְ סֵפֶר הַתְּהִלִּים, הוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁלִים עִם הָעֲבֵדָה הַנּוֹרָאָה שֶׁבְּנוֹ רָחַק מִן הַדֶּרֶךְ...**

תְּפִלָּתוֹ וְדִמְעָתוֹ שֶׁל הַפָּצֵב הַיָּשִׁישׁ לֹא שָׁבָה רֵיקָם, וְאִם לֹא הוֹעִילָה לְהָשִׁיב אֶת בְּנוֹ, הוֹעִילָה לְהָשִׁיב אֶת בֶּן בְּנוֹ לְכוּר מַחְצַבְתּוֹ.

וּבְמִדְרַשׁ תְּהִלִּים (מִזְמוֹר פ): "רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ דְּמָעוֹת הוֹרִיד עֵשָׂו מֵעֵינָיו, אַחַת שֶׁל יָמִין, וְאַחַת שֶׁל שְׂמֹאל, וְהַשְּׁלִישִׁית הָיְתָה קְשׁוּרָה בְּעֵינוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַתַּשְׁקֵמוֹ בְּדִמְעוֹת שָׁלִישׁ'... אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּזְכוּת שָׁלֹשׁ דְּמָעוֹת שֶׁהוֹרִיד הִשְׁלַטְתּוֹ מִפּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְנָתַתָּ לוֹ שַׁלְוָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁתָּבוֹא לִרְאוֹת עֶלְבּוֹן בָּנֶיךָ, שֶׁעֵינֵיהֶם זוֹלְגוֹת בְּכָל יוֹם וְדִמְעָתָם תְּדִירָה כְּלֶחֶם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁתִּמָּלֵא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים**".

כֹּחָן שֶׁל דְּמָעוֹת...

מַה בֵּין עֲקֵדוֹת לַעֲקֵדוֹת

נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא', שׁוֹאֵל הַגָּאוֹן חִיד"א זַצ"ל: הֲלֹא מִבֹּאָר בַּגְּמָרָא שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲקוּרִים, הֵן יִצְחָק וְהֵן רִבְקָה, אַף שְׁנֵיהֶם הִתְפַּלְּלוּ כְּדִבְרֵי רַשִׁ"י: "זֶה עוֹמֵד בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל, וְזוֹ עוֹמֶדֶת בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת", וְאִם שְׁנֵיהֶם הָיוּ עֲקוּרִים וּשְׁנֵיהֶם הִתְפַּלְּלוּ, מַדּוּעַ מְזֻכֶּרֶת הַתְּפִלָּה בַּפָּסוּק בְּיַחַס לְיִצְחָק, וְהָעֲקֵדוּת בְּיַחַס לְרִבְקָה, כְּאִלּוּ רַק הוּא הִתְפַּלֵּל עַל עֲקֵדוּתָהּ, הֲלֹא אַף הִיא בְּאוֹתָהּ מִדָּה בְּדִיּוּק - הִתְפַּלְּלָה עַל עֲקֵדוּתוֹ.

מְבֹאָר הַגָּאוֹן: שׁוֹנָה הָיְתָה עֲקֵדוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק מֵעֲקֵדוּתָהּ שֶׁל רִבְקָה, עֲקֵדוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק הָיְתָה מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל צַדִּיקִים, כַּמְּבֹאָר בַּגְּמָרָא, מִמֵּילָא אֵין כָּאן חִדּוּשׁ שֶׁהַתְּפִלָּה הוֹעִילָה, כִּי אַדְרַבָּה כֹּל מַטָּרַת הָעֲקֵדוּת הָיְתָה כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְאִם יִתְפַּלֵּל תּוּסַר מִמֶּנּוּ, נִמְצָא שֶׁאֵין שׁוּם כֹּחַ הַמְנֻגָּד לַתְּפִלָּה. לְעֻמַּת זֹאת, עֲקֵדוּתָהּ שֶׁל רִבְקָה הָיְתָה מִסִּבָּה אַחֶרֶת, כְּפִי הַמְּבֹאָר בַּמִּדְרָשׁ (שהש"ר פ"ב) מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בִּרְכָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע - לָבָן הָאֲרַמִּי שֶׁאָמַר 'אַחֹתֵנוּ אַתְּ הֲיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה' - עוֹשָׂה פֵּרוֹת, וְעֵקֶב כָּךְ הָיְתָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲקָרָה עַד יוֹם מוֹתָהּ, לוּלֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁעָמְדָה כְּכֹחַ הַמְנֻגָּד לַטַּעַם שֶׁהִזְכַּרְנוּ, וַהֲרֵי יֵשׁ כָּאן חִדּוּשׁ שֶׁהַתְּפִלָּה הוֹעִילָה. עַל כֵּן תְּפִלַּת רִבְקָה עַל יִצְחָק לֹא נִזְכְּרָה, הוֹאִיל וּפָשׁוּט שֶׁבְּמַצָּב כָּזֶה תְּפִלָּה תּוֹעִיל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן תְּפִלַּת יִצְחָק עַל רִבְקָה, הָיָה צָרֵךְ בְּכֹחַ גָּדוֹל יוֹתֵר כְּדֵי שֶׁתִּפְעַל לְתֵת לְרִבְקָה הֵרָיוֹן.

ו. מַה שֶּׁהִנִּיחַ הַגָּאוֹן כַּהֲנָחָה פְּשׁוּטָה שֶׁלְּטַעַם הַמִּדְרָשׁ הָיְתָה צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲקָרָה עַד יוֹם מוֹתָהּ, וּמִמֵּילָא אֵיכָא חִדּוּשׁ בְּכָךְ שֶׁהַתְּפִלָּה הוֹעִילָה, לְכְאוֹרָה צָרִיךְ עִיּוּן, דְּזוֹ לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ: "מִפְּנֵי מָה נִתְעַקְּרָה רִבְקָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם אוֹמְרִים תְּפִלָּתָן עָשְׂתָה פֵּרוֹת, שֶׁאָמְרוּ לָהּ 'אֲחוֹתֵנוּ אַתְּ הֲיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה', עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ יִצְחָק וְנִפְקְדָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב 'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ'", מַשְׁמַע דְּאַדְרַבָּה, מֵעֵת שֶׁהִתְפַּלֵּל יִצְחָק, **בְּדִין** שֶׁתִּתְבַּטֵּל הָעֲקֵדוּת, כִּי מֵעֲתָה כְּבָר יֹאמְרוּ שֶׁבַּעֲבוּר תְּפִלַּת יִצְחָק נִפְקְדָה, וְלֹא מִפְּנֵי בִּרְכַּת לָבָן. וְשׁוּב מַה חִדּוּשׁ וְהַבָּעֵת כֹּחַ מִיֶּחֱדָת יֵשׁ בַּתְּפִלָּה?

אָכֵן מְבֹאָרִים בַּעֲלֵי הַמַּחֲשָׁבָה **שֶׁאֵין זֶה רַק חֲשָׁשׁ בְּעָלְמָא** 'שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּפִלָּתֵנוּ עָשְׂתָה פֵּרוֹת', אֶלָּא לָבָן יָצָר אֵצֶל רִבְקָה בִּבְרָכָתוֹ, כֹּחַ הוֹלָדָה הַמְשָׁיֵךְ לְכֹחוֹת הַקִּלְקָפָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאִם הָיְתָה הָרָה מִיָּד, וּפֵרוֹת הָיוּ נַעֲשִׂים מִ"בִּרְכָתוֹ", אֲזַי הַנּוֹלָד הָיָה מְשֻׁיָּךְ בְּשָׁרְשׁוֹ לְצַד הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן הָיָה צָרִיךְ יִצְחָק לְכֹחַ גָּדוֹל שֶׁל תְּפִלָּה עַל מְנָת לְשָׁרֵשׁ מֵרִבְקָה אֶת זַרְעֵי הַפְּרָעָנוּת שֶׁזָּרַע בָּהּ לָבָן, וְרַק כָּךְ יוּכַל לְהִנָּבִיט בָּהּ שֹׁרֶשׁ קָדוֹשׁ, וְהָבֵן.

תְּפִלָּה שֶׁהִצְמִיחָה אִילָן שֶׁל אַדִּירֵי תּוֹרָה

סִפּוּר הֶ׳חָפֵץ חַיִּים׳: מִנְהַג בְּנֵי גַּלִיצְיָה, שֶׁבְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת נֶאֱסָפִים כֻּלָּם יַחַד לוֹמַר תְּהִלִּים בְּבָתֵּי הַכְּנֵסִיּוֹת. בְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת נִכְנַס יְהוּדִי תַּלְמִיד חָכָם וְיִרֵא שָׁמַיִם - רַבִּי יְחִיאֵל מִיכְל הַכֹּהֵן שְׁמוֹ - לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַמֻּרְכָּזִי שֶׁבָּעִיָּרָה קָאלִישׁ, וְהִנֵּה הוּא מַבְחִין בִּיהוּדִי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר, קוֹרֵא ׳תְּהִלִּים׳ מִתּוֹךְ הִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאֵין כְּדֻגְמָתָהּ, בִּבְכִיּוֹת וּבִדְמָעוֹת. רַבִּי יְחִיאֵל מִיכְל, הֵחֵל גַּם הוּא לִקְרֹא מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, וּמַמָּשׁ נִסְחַף בִּדְבֵקוּתוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב לְצִדּוֹ, הוּא לֹא יָדַע עַל מָה וְלָמָּה מִשְׁתַּפֵּךְ וּבוֹכֶה אוֹתוֹ יְהוּדִי, אֲבָל אֱמִירַת הַתְּהִלִּים שֶׁלּוֹ, כְּבֶן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו, הָיְתָה מַמָּשׁ ׳מְדַבֶּקֶת׳, וְכָךְ גָּמְרוּ שְׁנֵיהֶם אֶת הַתְּהִלִּים כְּשֶׁעֵינֵיהֶם נְפוּחוֹת מֵרֹב דְּמָעוֹת שָׁלִישׁ זַכּוֹת וּטְהוֹרוֹת.

בְּסִיּוּם הַקְּרִיאָה פָּנָה רַבִּי יְחִיאֵל לְאוֹתוֹ יְהוּדִי, וְשָׁאַל אוֹתוֹ: קָרָאתָ תְּהִלִּים כָּל כָּךְ בִּבְכִיָּה, מַמָּשׁ רִגַּשְׁתָּ אוֹתִי, וְאַף אֲנִי הִתְעוֹרַרְתִּי לִבְכִי בִּזְכוּתְךָ, אֱמֹר לִי בְּבַקָּשָׁה, עַל מָה אַתָּה כָּל כָּךְ כָּאוּב? מַה מֵּצִיק לְךָ עַד כְּדֵי שֶׁבָּאתָ לְכָזוֹ בְּכִיָּה?

אֲנָחָה בָּקְעָה מִגְּרוֹנוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי, וַיַּעַן וַיֹּאמֶר: בַּת יֵשׁ לִי, יְרֵאַת שָׁמַיִם וּמַשְׂכֶּלֶת, אֲשֶׁר הִגִּיעָה לְפִרְקָהּ, אֶלָּא שֶׁאֵין לִי מָמוֹן לְהַשִּׂיאָהּ, כָּל הַשָּׁבוּעַ אֵינֶנִּי בַּבַּיִת, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁאֲנִי מָצוּי בְּחֵיק הַמִּשְׁפָּחָה, אֲנִי רוֹאֶה בְּעֵינַי כַּמָּה קָשֶׁה הַרְגָּשָׁתָהּ, וְאֵין לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה, רַק לִבְכּוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל מִקִּירוֹת לִבִּי...

שָׁמַע זֹאת רַבִּי יְחִיאֵל מִיכְל, הִרְהֵר מִסְפַּר רְגָעִים, וְאָז אוֹרוּ עֵינָיו: רְאֵה יְהוּדִי יָקָר, בֵּן יֵשׁ לִי, רַבִּי יוֹסֵף שְׁמוֹ, בָּחוּר מְצֻיָּן מִבְּנֵי עֲלִיָּה, אֲגַלֶּה לְךָ שֶׁגַּם לִי אֵין פְּרוּטָה לִתֵּן לוֹ לַחֲתֻנָּתוֹ, עָלָה רַעְיוֹן בְּמֹחִי, אוּלַי נִשְׁתַּדֵּךְ בֵּינֵינוּ, בְּנִי יִשָּׂא אֶת בִּתְּךָ, וְכָךְ תָּבוֹא לִשְׁנֵינוּ הַיְשׁוּעָה מֵאֵת ה׳.

הַסִּפּוּר הַיְּהוּדִי לָרַעְיוֹן, וְאָכֵן זְמַן לֹא רַב לְאַחַר מִכֵּן, הִתְקַיְּמָה הַחֲתֻנָּה הַצְּנוּעָה, וְלַזּוּג שֶׁנִּשָּׂא זֶה עַתָּה - סִיֵּם הֶחָפֵץ חַיִּים אֶת סִפּוּרוֹ - נוֹלְדוּ אַרְבָּעָה בָּנִים, שֶׁבִּרְבוֹת הַיָּמִים הָפְכוּ לִגְדוֹלֵי רַבָּנֵי הַדּוֹר, וְהֵאִירוּ אֶת הָעוֹלָם בְּתוֹרָתָם, הֲלֹא הֵם: הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוּדָה הַכֹּהֵן זַצַ״ל, אַב בֵּית דִּין מוֹנְקָטְש וְסִיגֶ׳עט, וּבַעַל ׳קוּנְטְרֵס הַסְּפֵקוֹת׳. הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים הַכֹּהֵן זַצַ״ל, רַב בְּקָאלִישׁ. הַגָּאוֹן הַמְּפֻרְסָם רַבִּי אַרְיֵה לֵיב הַכֹּהֵן זַצַ״ל אַב בֵּית דִּין סְטְרִי, בַּעַל ׳קְצוֹת הַחֹשֶׁן׳ וְ׳אַבְנֵי מִלּוּאִים׳. הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי זַצַ״ל אַב בֵּית דִּין חוֹדְרוֹב.

הִפְטִיר הֶ׳חָפֵץ חַיִּים׳ וְאָמַר: **מִשְׁפַּחַת עֲנָקִים זוֹ, אֲשֶׁר מִלְּבַד אַרְבַּעַת עַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ, הַדּוֹר הָרִאשׁוֹן, עוֹד יָצְאוּ מִבֵּין חֲלָצֶיהָ דּוֹרוֹת רַבִּים שֶׁל רַבָּנִים וּגְאוֹנִים - הוֹרָתָהּ וְלִמּוּדָהּ מִכֹּחַ אֶחָד וְיָחִיד, כֹּחַ שֶׁל תְּפִלָּה בְּדִמְעוֹת...**

וּמְסַפְּרִים שֶׁהָאָח הָרְבִיעִי, רַבִּי מָרְדְּכַי, הֶעֱדִיף שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מִן הַתּוֹרָה קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ, וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה חַיִל בַּעֲסָקָיו וְהִתְעַשֵּׁר, עָזַב אֶת רַבָּנוּתוֹ בָּעִיר חוֹדְרוֹב, וְעָבַר לְהִתְגּוֹרֵר כְּאָדָם פְּרָטִי בְּאוּנְגְוָאר. אִמּוֹ, אֶשֶׁת רַבִּי יוֹסֵף, כְּשֶׁהִגִּיעָה לְגִיל זִקְנָה, הָיְתָה מִתְגּוֹרֶרֶת בְּבֵיתוֹ. פַּעַם אַחַת בָּאוּ כָּל בָּנֶיהָ לְבַקְּרָהּ, וְהֵחֵלּוּ לְפַלְפֵּל בִּלְמוּד, כַּאֲשֶׁר זֶה בּוֹנֶה וְזֶה סוֹתֵר כְּדַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, לְבַסּוֹף רַבִּי מָרְדְּכַי הִכְרִיעַ אֶת כֻּלָּם.

אָז קָמָה אִמָּם מִן הַמִּטָּה עָלֶיהָ הָיְתָה שׁוֹכֶבֶת בַּאֲפִיסַת כֹּחוֹת, וְהֵחֵלָּה לִרְקֹד בְּאָמְרָהּ: עַד עַתָּה חָשַׁשְׁתִּי שֶׁמִּאָז הִכָּנֵס בְּנִי רַבִּי מָרְדְּכַי לְעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה, נִתְעַמְעֵם כֹּחַ תּוֹרָתוֹ, אוּלָם עַתָּה שֶׁאֲנִי רוֹאָה שֶׁמִּלְּבַד שִׁלְשֶׁת בָּנַי, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַמְכַהֲנִים כְּרַבָּנֵי קְהִלּוֹת, אַף טַעְמוֹ שֶׁל בְּנִי רַבִּי מָרְדְּכַי לֹא פָּג וְרֵיחוֹ לֹא נָמַר, יְכוֹלָה אֲנִי לֵילֵךְ מִן הָעוֹלָם בְּשַׁלְוָה, הִנֵּה מִטָּתִי שְׁלֵמָה...

וּמִכֹּחַ מָה זָכְתָה שֶׁתִּהְא מִטָּתָהּ שְׁלֵמָה? מִכֹּחַ שֶׁל תְּפִלָּה!

תְּפִלָּתָהּ שֶׁל נַעֲרָה - שֶׁלֹּא שָׁבָה רֵיקָם...

מַעֲשֶׂה מְאַלֵּף בֶּן זְמַנֵּנוּ מוֹפִיעַ בְּסִפְרֵי הַמַּגִּידִים, הַמְלַמְּדֵנוּ חֵן יָקְרָתָהּ שֶׁל תְּפִלָּה:

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

סִפֵּר רַב קְהִלָּה אֶחָד מִבְּנֵי בְּרָק: הָיָה זֶה כַּאֲשֶׁר הֵצַרְתִּי לָטוּס לְחוּצָה לָאָרֶץ, לְצֹרֶךְ קֵרוּב רְחוֹקִים. אוֹתוֹ יוֹם, הִגַּעְתִּי אֶל שְׂדֵה הַתְּעוּפָה, עָבַרְתִּי יַחַד עִם כָּל קְבוּצַת הַנּוֹסְעִים אֶת שַׁרְשֶׁרֶת הַבִּדּוּק וְהַבִּירוֹקְרַטְיָה, וְהִתְכּוֹנַנְתִּי לַעֲלוֹת לַמָּטוֹס. וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ רֶגַע, נִשְׁמַע כָּרוֹז הַמַּכְרִיז שֶׁחָל עִכּוּב שֶׁל כַּמָּה דַּקּוֹת, וּבֵינְתַיִם אֵין לַעֲלוֹת לַמָּטוֹס. הָיוּ אֵלּוּ שְׁעוֹת הָעֶרֶב הַמֻּקְדָּמוֹת, וְתוֹךְ כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם מַמְתִּינִים, הִתְקַבְּצוּ כָּל שׁוֹמְרֵי הַמִּצְוֹות לְתְפִלַּת עַרְבִית.

כַּאֲשֶׁר הִגַּעְנוּ לְעִצּוּמָהּ שֶׁל תְּפִלַּת הַלַּחַשׁ, נִשְׁמַע לְפֶתַע קוֹל הַכָּרוֹז שֶׁהָעִכּוּב הוּסַר, וְכָל צִבּוּר הַנּוֹסְעִים מִתְבַּקֵּשׁ לַעֲלוֹת מִיָּד לַמָּטוֹס. רֹב הַמִּתְפַּלְּלִים סִיְּמוּ אֶת הָעֲמִידָה בְּזְרִיזוּת תּוֹךְ שְׁתַּיִם-שָׁלֹשׁ דַּקּוֹת, וְנִפְנוּ אֶל פֶּתַח הַמָּטוֹס. הָיוּ כָּאֵלּוּ שֶׁהֶאֱרִיכוּ כְּדֵי שֶׁבַע-שְׁמוֹנֶה דַּקּוֹת, וְאַף הֵם לָקְחוּ אֶת חֻפְצֵיהֶם וְהִזְדָּרְזוּ לַעֲלוֹת לַטִּיסָה. וְהִנֵּה מַבְחִין אֲנִי בְּנַעֲרָה אַחַת, הַמִּתְפַּלֶּלֶת בְּקֶרֶן זָוִית בְּדֶבֶקוּת, וּכְאִלּוּ לֹא שָׁתָה לְבָהּ לַנַּעֲשֶׂה כְּלָל. פָּנִיתִי לַדַּיָּל הָרֹאשִׁי, וּבִקַּשְׁתִּי מִמֶּנּוּ שֶׁיְּעַכֵּב מְעַט אֶת הַטִּיסָה, כְּדֵי שֶׁהַנַּעֲרָה תּוּכַל לְסַיֵּם אֶת תְּפִלָּתָהּ וְלַעֲלוֹת לַמָּטוֹס. אַךְ הַלָּה הֵנִיד אֶת רֹאשׁוֹ לִשְׁלִילָה: "עוֹד חָמֵשׁ דַּקּוֹת הַמָּטוֹס מַמְרִיא, אֵין עִכּוּבִים נוֹסָפִים... מִי שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לַעֲלוֹת, זוֹ בְּעָיָה שֶׁלּוֹ!".

חָמֵשׁ הַדַּקּוֹת עָבְרוּ, וְלֹא הָיָה נִרְאֶה בָּאֹפֶק שֶׁאוֹתָהּ נַעֲרָה מִתַּכְנֶנֶת לְסַיֵּם אֶת תְּפִלָּתָהּ, הַדְּלָתוֹת נִסְגְּרוּ, כֻּלָּם הִתְיַשְּׁבוּ בִּמְקוֹמוֹתֵיהֶם, חָגְרוּ אֶת חֲגוֹרוֹת הַבְּטִיחוּת, וְהַמְּנוֹעִים הֵחֵלּוּ לִפְעֹל בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל...

פִּתְאוֹם כָּבוּ הַמְּנוֹעִים בְּבַת אַחַת, וְהוֹדִיעוּ בָּרַמְקוֹל מִתָּא הַטַּיָּס, שֶׁעָשָׂן יוֹצֵא מֵאַחַד הַמְּנוֹעִים, וּמִטַּעֲמֵי בְּטִיחוּת עַל כָּל הַנּוֹסְעִים לְפַנּוֹת אֶת הַמָּטוֹס בְּאֹפֶן מִיָּדִי. כֻּלָּם יָרְדוּ מֵהַמָּטוֹס, וַאֲנִי עֲדַיִן מַבְחִין שֶׁהַנַּעֲרָה לֹא סִיְּמָה אֶת תְּפִלָּתָהּ. רַק כַּאֲשֶׁר סִיְּמָה לְפִסְעַ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, קָלְטוּ אָזְנַי אֶת קוֹל הַכָּרוֹז, הַמּוֹדִיעַ שֶׁהַבְּעָיָה פָּסְקָה, וְאֶפְשָׁר לָשׁוּב לַמָּטוֹס...

לְאַחַר שֶׁעָלְתָה הַנַּעֲרָה עִם כָּל הַנּוֹסְעִים לַמָּטוֹס, לֹא יָכֹלְתִּי לִכְלֹא אֶת סַקְרָנוּתִי וּפָנִיתִי אֵלֶיהָ: "אִמְרִי לִי, מִנַּיִן עֹז הַנֶּפֶשׁ לְהִתְפַּלֵּל כָּל כָּךְ בַּאֲרִיכוּת, בְּעוֹד אַתְּ לוֹקַחַת בְּחֶשְׁבּוֹן שֶׁיִּתָּכֵן וְהַמָּטוֹס יַמְרִיא בִּלְעָדַיִךְ?"

וַתַּעַן לִי הַנַּעֲרָה: "בַּת שְׁלוֹשִׁים אָנֹכִי, וּמְצַפָּה כְּבָר שָׁנִים לְשִׁדּוּךְ הָגוּן, אֶלָּא שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכִיתִי לִמְצֹא אֶת הַמְיֻעָד לִי, עַל כֵּן קִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי קַבָּלָה אִיתָנָה, שֶׁבְּכָל עֶרֶב אֶתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית בְּכַוָּנָה. הַקַּבָּלָה כָּל כָּךְ חֲקוּקָה בִּלְבִּי, עַד כְּדֵי שֶׁלֹּא הָיָה לִי כָּל בְּעָיָה שֶׁהַמָּטוֹס יַמְרִיא בִּלְעָדַי, וּבִלְבַד לִשְׁמֹר עַל קַבָּלָתִי מִכָּל מִשְׁמָר. וְאָכֵן כְּפִי שֶׁאַתָּה רוֹאֶה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבֵּב אֶת הַדְּבָרִים בְּדֶרֶךְ פְּלִאִית שֶׁלֹּא אַפְסִיד אֶת הַטִּיסָה".

נִדְהַמְתִּי מִדְּבָרֶיהָ שֶׁל הַנַּעֲרָה, וְהִתְיַשַּׁבְתִּי בִּמְקוֹמִי. כְּשֶׁהִסְתַּיְּמָה הַטִּיסָה, פָּנִיתִי אֶל הַדַּיָּל הָרִאשִׁי וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ לְפֶשֶׁר הָעִכּוּב הַבִּלְתִּי צָפוּי שֶׁהִתְרַחֵשׁ בִּשְׂדֵה הַתְּעוּפָה. הַלָּה מָשַׁךְ בִּכְתֵפָיו וְאָמַר: "אֹמַר לְךָ בְּהֶן צְדָקִי, בֶּאֱמֶת הָיָה מוּזָר מְאֹד, פִּתְאוֹם יָצָא עָשָׁן מֵהַמָּנוֹעַ בְּאֹפֶן בִּלְתִּי מֻסְבָּר, וּכְשֶׁם שֶׁבָּאָה הַתּוֹפָעָה בְּהַפְתָּעָה, כָּךְ חָלְפָה לָהּ בְּפֶתַע פִּתְאוֹם...", אֲנִי כַּמּוּבָן סִפַּרְתִּי לוֹ אֶת כָּל סִפּוּר תְּפִלָּתָהּ שֶׁל הַנַּעֲרָה, אֲשֶׁר עַל יָדוֹ - לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי - נִתַּן לִשְׁפֹּךְ אוֹר עַל הַהִתְרַחֲשִׁיוֹת הַבִּלְתִּי מֻסְבָּרוֹת.

הַבָּחוּר הִתְרַגֵּשׁ מְאֹד מֵהַסִּפּוּר, וְהֵחֵל לְהִתְקָרֵב לַיַּהֲדוּת, תּוֹךְ זְמַן קָצָר נִרְשַׁם לִישִׁיבָה, וְהָפַךְ לְשׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות, לְבַסּוֹף זָכָה לְהָקִים בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, וְעִם מִי? עִם אוֹתָהּ נַעֲרָה שֶׁהִתְפַּלְּלָה בְּכַוָּנַת שְׂדֵה הַתְּעוּפָה, **הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר בִּזְכוּת עֲמִידָתָהּ הָאִיתָנָה לְלֹא פְּשָׁרוֹת עַל מִשְׁמַר הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, זָכְתָה לְקָרֵב נְשָׁמָה תּוֹעָה לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאַף זָכְתָה לְהָבִיא לְעַצְמָהּ אֶת הַיְשׁוּעָה וְהַמַּעֲנֶה לִתְפִלָּתָהּ, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ.**

תְּפִלַּת הַחוֹלֶה... עַל פְּאוֹתָיו

וּנְסַיֵּם בְּמַעֲשֶׂה, גַּם הוּא בֶּן זְמַנֵּנוּ, אֲשֶׁר מְאַלְּפֵנוּ דַּעַת, שֶׁלְּעוֹלָם תְּפִלָּה מֵעֹמֶק לֵב, אֲפִלּוּ

שֶׁל יֶלֶד קָטָן, לֹא שָׁבָה רֵיקָם, וְיֵשׁ לָהּ כֹּחַ לִפְעֹל פְּלָאִים:

אֶל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קַנְיֶבְסְקִי זַצַ"ל הִגִּיעוּ אָב וְיַלְדּוֹ עִמּוֹ, וּבְפִיהֶם סִפּוּר כּוֹאֵב וּמַפְלִיא כְּאֶחָד: לָאַחֲרוֹנָה גִּלּוּ לַיֶּלֶד אֶת הַמַּחֲלָה הַנּוֹרָאָה בַּר מִינַן, וְעַל פִּי הַתָּכְנִית הַטִּפּוּלִית הַמְּלַיֶּן לַעֲשׂוֹת לוֹ טִפּוּל כִּימוֹתֶרַפִּי. הָרוֹפֵא הַמְטַפֵּל פֵּרַט בִּפְנֵי הַיֶּלֶד וְהוֹרָיו אֶת תּוֹפָעוֹת הַלְוַאי שֶׁל הַטִּפּוּל, הַקָּאוֹת חֶלְשָׁה וְכַדּוֹמֶה, וּלְמִשְׁמַע כָּל זֶה - לֹא הִתְרַגֵּשׁ הַבֵּן. אוּלָם כַּאֲשֶׁר הָרוֹפֵא הוֹדִיעַ לָהֶם כִּי קָרוֹב לְוַדַּאי יִגְרֹם הַטִּפּוּל לַיֶּלֶד נְשִׁירַת שְׂעָרוֹת, פָּרַץ הַיֶּלֶד בִּבְכִי חָסַר מַעֲצוֹרִים, וְהֵחֵל לְיַבֵּב: "הַפֵּאוֹת שֶׁלִּי, מַה יִּהְיֶה עַל הַפֵּאוֹת שֶׁלִּי? כֵּיצַד אֵרָאֶה יֶלֶד יְהוּדִי בְּלִי פֵּאוֹת"... הַדְּמָעוֹת זָלְגוּ מֵעֵינָיו לְלֹא הֶפְוגוֹת, וְהוּא הֵרִים אֶת יָדָיו לַשָּׁמַיִם, וְקָרָא בְּקוֹל רוֹעֵד וּמִתְיַפֵּחַ: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מוּכָן אֲנִי שֶׁתִּקַּח הַכֹּל מִמֶּנִּי, יָדַיִם, רַגְלַיִם, אֲבָל עַל הַפֵּאוֹת, עַל הַמַּרְאֶה הַיְּהוּדִי, אֵינֶנִּי מוּכָן לְוַתֵּר!".

"וְהִנֵּה" - קֵרֵב הָאָב אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד לְעֵינֵי הַצַּדִּיק - "בְּנִי הֵחֵל לַעֲבֹר סִדְרַת טִפּוּלִים קָשָׁה, וּרְאֵה אֵיזֶה פֶּלֶא! כָּל שְׂעַר רֹאשׁוֹ נָשַׁר מִלְּבַד שְׂעַר הַפֵּאוֹת, הַפֵּאוֹת נוֹתְרוּ בִּמְקוֹמָם כְּפִי שֶׁבִּקֵּשׁ מֵאֵת הַבּוֹרֵא".

לְלַמֶּדְךָ מָה עָצְמָתָהּ שֶׁל תְּפִלָּה זַכָּה מִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב!

ה' יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהָבִין כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחַ הַמַּתָּנָה הָאַדִּירָה אֲשֶׁר נִתְּנָה בְּיָדֵינוּ, מַתְּנַת הַתְּפִלָּה, אֲשֶׁר גַּם כַּאֲשֶׁר נִדְמֶה שֶׁאֵין שׁוּם מַצָּב לִישׁוּעָה - הַתְּפִלָּה פּוֹתַחַת שְׁעָרִים, מוֹצֵאת מְסִלּוֹת, וּבְפָרָט הִשְׁכַּלְנוּ בְּשִׂיחָתֵנוּ שֶׁאַף כַּאֲשֶׁר נִנְעֲלוּ כָּל הַשְּׁעָרִים, מְחִצָּה שֶׁל בַּרְזֶל מַבְדֶּלֶת, שַׁיָּךְ מַצָּב שֶׁל 'חֲתִירָה' תַּחַת הַשְּׁעָרִים עַל יְדֵי הִתְאַמְּצוּת יְתֵרָה בִּתְפִלָּה, 'אֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם!', וּבְפָרָט שֶׁהַלֹּא 'שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת לֹא נִנְעֲלוּ', וּתְפִלָּה הַבָּאָה בְּכַוָּנָה וּבְדִמְעוֹת - מֻבְטַחַת הִיא שֶׁאֵינָהּ שָׁבָה רֵיקָם וְתָמִיד תִּפְעַל אֶת פְּעֻלָּתָהּ.

וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה נִזְכֶּה לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, כִּלְשׁוֹן נְבוּאָתוֹ שֶׁל יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא בְּ'מַשָּׂא דּוּמָה' (כא, יא) - "שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה?", עוֹנֶה הַנָּבִיא: "אָמַר שֹׁמֵר אָתָה בֹקֶר וְגַם לָיְלָה אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ...", וּבְרַשִׁ"י 'אִם תְּבַקְּשׁוּ בַּקָּשָׁתְכֶם לְמַהֵר הַקֵּץ' - אִם תְּבַקְּשׁוּ מִכָּל הַלֵּב, בְּכַוָּנָה וּבְדֶרֶמַע, תִּזְכּוּ לָצֵאת מֵחֹשֶׁךְ הַגָּלוּת, וְלַחֲזוֹת בְּעַפְעַפֵּי שַׁחַר, עַד תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ בְּתָקְפָּהּ וּבִגְבוּרָתָהּ, "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ", בְּבִיאַת גּוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשורה טובה
לאוהבי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אֲשִׂיחָה בְּחֻקֶּיךָ"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיך באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א
מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך
משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם









וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים
וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם
ניתן להקדיש פרשיות
לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב



לקבלת גיליונות אלו חינם
יש לשלוח בקשה למייל:
toraoren@gmail.com

א.י.ש. אשדוד 052-7627127

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0509013000 ,0506491414



יגדיל תורה

בונים את בית ה'

משכן לאביר יעקב

182 ₪ >> גימטריה יעקב

שותפות חודשית בבניית

מקום תורה, תפילה וטהרה

כל תורם - שותף.

כל שותף - אבן בבניין.

זה הזמן לקחת חלק.

050.901.3000

bit

בנק מזרחי

סניף 426 מ.ח 371407

ע"ש יגדיל תורה

נדרים פלוס



שותפים להקים
מקום לה' משכנות ל'אביר יעקב'

אי"ה רוצים להתחיל בבניית בית כנסת
ובית מדרש יגדיל תורה
ומקוה טהרה לנשים ולגברים
ברחוב שמשון עמיצור בשכונת רמות בבאר שבע

רוצים לשתף 840 חברים שישתתפו בס"ך של תרומה בשם 'יעקב'
מו"ז רבי יעקב אביחצירא זיע"א
סה"כ 'יעקב' 182 ש"ח כפול 36 חודשים

דרך הקישור של נדרים פלוס מקבלים החזר מס לפי סעיף 46
וקבלה דיגיטלית למייל
בטלפון 03-7630585 שלוחה 9219

מי שיהיה שותף יזכה בספר חדש יגדיל תורה בהלכה שבת כרך א'

ערוץ יגדיל

או בסריקה

לפרטים: 0548410379

לפרטי הפקדה לחשבון בנק מזרחי סניף 426 מ.ח 371407 ע"ש יגדיל תורה